



Debesuota, šaltiau.  
Saulė teka 5:39, leidžiasi 6:12.

VOL. LVIII

Library of Congress Gr.  
Periodical Division  
Washington, D. C. 20540

# NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Chicago, Ill. — Ketvirtadienis, Kovo-March 30 d., 1972 m.

Kaina 15c

76

The First and Greatest Lithuanian Daily in America  
**NAUJIENOS**  
The Lithuanian Daily News  
Daily Published by The Lithuanian News Publishing Co. Inc.  
39 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608  
HAYMARKET 1-8100  
One Million Lithuanian In The United States

# PROTESTANTAI PRADĖJO SMURTO VEIKSMUS

## PASAULYJE VIS DIDĖJA DIDŽIŲŲ BIZNIO KORPORACIJŲ VAIDMUO

WASHINGTONAS. — Kokią didelę galią turi milžiniška tarptautinė biznio korporacija, galima spręsti iš kolumnisto Andersono paskelbtų dokumentų, kurie rodo, kad ITT bendrovė planavo, kaip nepriešais prieš valdžios šalinimą prezidento Alendesi. Biznio interesai dažnai turi didelę reikšmę užsienio politikoje. Nors minėta ITT bendrovė tėra 13-ta pasaulinio masto bendrovių tarpe, ji valdo 70 atskirų įmonių, kurios veikia 50-tyje pasaulio valstybių. ITT korporacijai priklauso Sheraton viešbučių grupė, Continental kepyklų grandinė ir Hartford Ugnies draudimo bendrovė, šalia pagrindinių telefono ir telegrafo interesų.

Didžiausia korporacija pasaulyje yra General Motors. Ji veikia 24 valstybėse, kur turi 45 fabrikus su 750,000 darbininkų. Tos korporacijos išmokamas algos sudaro suma, du kartus didesnė už Airijos biudžetą.

Prancūzijos buvęs prezidentas de Gaulle nekarta pasisakė prieš ekonominį kolonializmą. Prancūzas politikas Jacques Servan-Schreiber savo knygoje "The American Challenge" sako, kad trečia didžiausia pasaulio pramonės galybė po Amerikos ir Sovietų Sąjungos bus ne Europoje, bet Amerikos pramonė Europoje.

Ford bendrovė jau dabar apie 40% savo automobilių gamina ne Amerikoje, bet užsieniuose, Chrysleris užsieniuose gamina 30%, o General Motors — 25%. Vien tik Britanijoje veikia 1,600 amerikiečių kompanijų, kurios sudaro 10 nuosimčių visos Britanijos pramonės gamybos. Dar didesnę Amerikos biznio įtaką jaučia Kanada, kur vis dažniau pasigirsta balsų prieš užsienio kapitalą.

Amerikos darbo unijų vadai ne kartą yra pasmerkę pramonės įstaičių kėlimą į užsienį, nes tuo biznio korporacijos "eksportuoja" darbus.

Kongreso tyrinėjamai parodė, kad apie 300 didžiausių pasaulio biznio korporacijų pagamina šeštą dalį viso pasaulio pramonės gaminių. Jei toks imonių plitimas pasaulyje tęsis toliau, tai už 20 metų didžioji korporacijos pagamins pusę pasaulinės gamybos. Niekas nežino, kuria linkme tas bendrovių didėjimas ir galios koncentravimas į nedaugelį koncernų taisy, tačiau jau šiandien matoma, kad ten, kur didelę įtaką turi pasaulinės biznio bendrovės, daug kur yra kietos, reformų bijančios, karinės diktatūros, kurios prižiūri, kad bizniavimo sąlygos nesikeistų. "Biznio pasaulis" pamažu apima visą pasaulį ir nepripažįsta jokių sienų. Kartu su biznio interesais eina ir užsienio politikos interesai. Vien 1969 metais Amerikos biznio bendrovės išleido 12 milijonų dolerių statyti fabrikams užsienio šalyse. Tokia politika skriaudžia Amerikos darbininkus.

## Karas Kambodijoje

PHNOMPENHAS. — Kambodijos vyriausybė, laukdama didesnio komunistų polimo pačioje sostinėje, įspėjo jos gyventojus apsiginkluoti "peiliais, kardais ar revolveriais". Gyventojams patariama išsitaikyti po namais rūsius, slėptuves ir išsikasti savo daržuose apkasus.

Bombos sproginas Phnompenhe užmušė 6 asmenis. Žvaigždyba skelbia, kad pulkas komunistų kareivių yra vos dienos žygio atstume nuo miesto.

Iš Pietų Vietnamo į Kambodiją Mekongo upe atplaukė laivų konvojus su šešiais naftos

## IŠ VISO PASAULIO

ČIKAGA. — Antradienį Čikagos lietuvių jaunimo grupė pradėjo organizuoti telegramų siuntimą Jungtinių Tautų gen. sekretoriui Waldheimui, raginant jį atkreipti rimtą dėmesį į Okupuotos Lietuvos tikinčiųjų petijaciją. Išsiųsta apie 400 telegramų. Jos priimamos "Margutyje", 2422 West Marquette Rd., tel. GR 6-2242 ir GR 6-2271.

TOKIJO. — Japonų archeologai rado gerai išsilaukusius sienos papuošalus vienoje laidojimo kriptoje iš 7 ar 8 šimtmečio. Sienos išdėžytos septynių spalvų paveikslais.

WASHINGTONAS. — Iždo sekretorius Connally suaukė pas save 12-kos didžiausių maisto bendrovių vadovus pasikalbėti apie vis kylančias maisto kainas.

MILANAS. — Apie 5,000 raudonas vėliavas iškėlusių komunistų dalyvavo žuvusio knygo leidėjo Feltrinelli laidotuves. Policijos būriai saugojo gatves ir smurto nebuvo. Policija ieško dviejų teroristų, kurie slapstosi po Feltrinelli žuvimo. Manoma, kad jie buvo kartu su žuvusiu, kai jis netyčia susisprogdino, dėdamas bombą prie elektros stulpo.

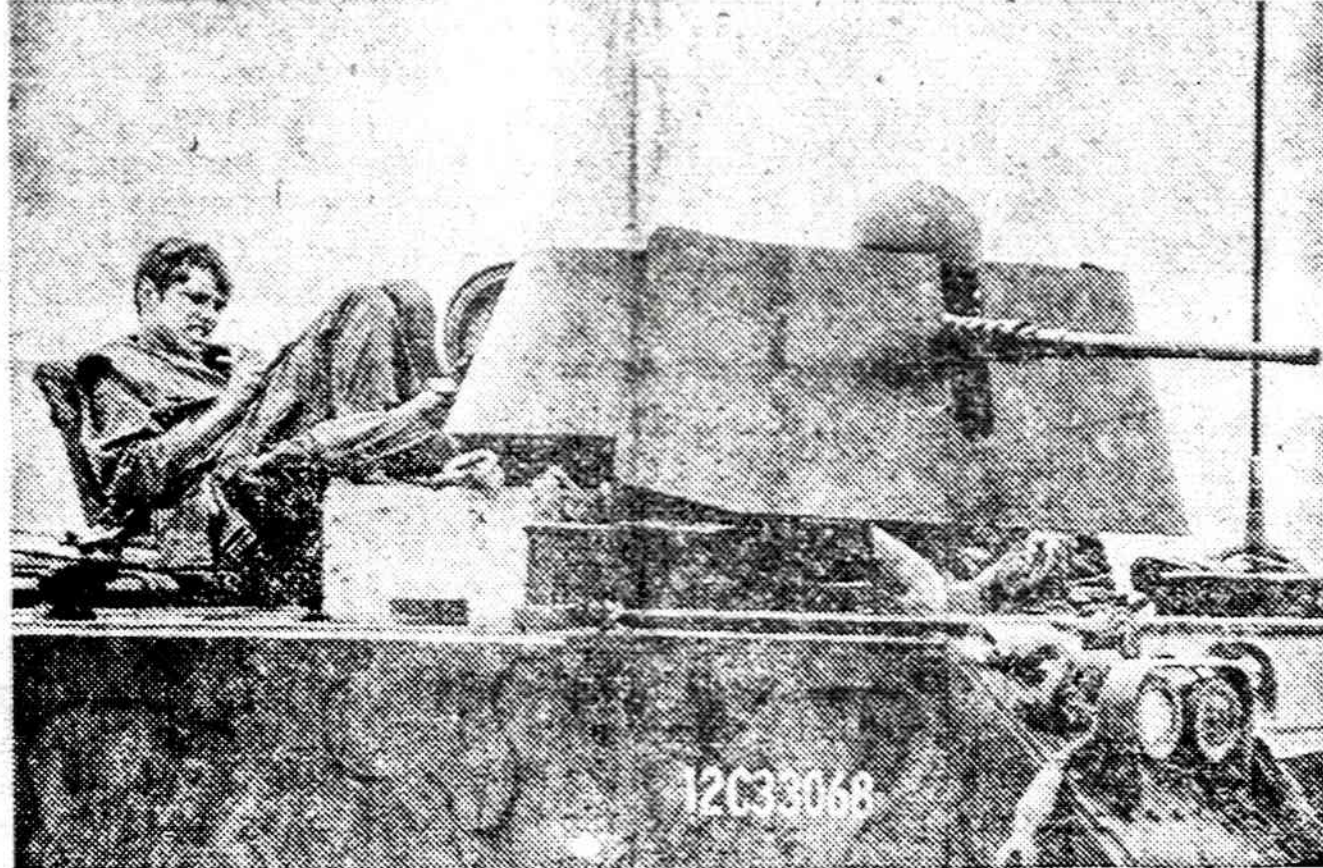
COLUMBUS. — Georgijoje buvo organizuojamas masinis mitingas reikalauti, kad prezidentas donantų baudmę leitenantui William Calley, nuteistam už civilių šaudymą P. Vietname. Organizatoriai tikėjosi sutraukti 75,000 minią, tačiau atvyko tik 250.

## Lenkija išrinko naują prezidentą

VASSOVA. — Lenkijos parlamentas išrinko naują prezidentą, komunistų partijos pasiūlytą, Henryk Jablonski, buvusį švietimo ministrą. Jablonskis yra 62 metų ir jo pareigos Lenkijoje bus daugiausia priimti svetimų valstybių ambasadorius. Jis pakeičia Josef Cyrankiewicz, buvusį Gomulkos laikais premjerą, o Gierkeui Gomulką pakeitus, perkeltą į prezidento vietą.

Lenkijos komunistų partijos politbiuro narys Josef Tejchma buvo atleistas iš partijos sekretoriato, kur jis vadovavo ryšiams su užsienio komunistų partijomis. Trumpame valdžios pranešime sakoma, kad Tejchma bus paskirtas į vyriausybės pareigas. Lenkijos premjeru liko tas pats Piotr Jaroszewicz.

tanlaisiais ir trim prekybos laivais. Tuos laivus atlydėjo 35 ginkluoti greitlaviai, helikopteriai ir žvalgybos lėktuvai. Komunistams, nežinint tai ginkluotos apsaugos, pavyko vieną laivą sužaloti.



Amerikietis kareivis Vietname rašo laiška namiškiams nepatogiose aplinkybėse. Jis sėdi ant tanko žvalgybos žygio netoli Da Nango miesto metu.

## PAKISTANAS KARO METU GAVĖS IŠ LIBIJOS IR JORDANO LĖKTUVŲ

ISLAMABADAS. — Pakistano kariniai sluoksniai atidengė, kad karo su Indija metu kelios arabų valstybės padėjo Pakistanui, parodydamos musulmonišką solidarumą. Nenustatyta karo lėktuvų skaičių Pakistanas gavęs iš Libijos ir iš Jordano. Dalis tų lėktuvų, su perdažytais valstybiniais ženklais, dar ir dabar tebėra Pakistane. Kaimyninis Irano leido Pakistano lakūnams atskristi į Irano aerodromus, kad Indijos lėktuvai nesunaikintų Pakistano transporto ir kitų kare nenaudotų lėktuvų. Iš Libijos Pakistanas gavęs Northrop F-5 modelio lėktuvus, o iš Jordano — F-104 naikintuvus.

Amerika iki 1965 metų yra davusi Pakistanui daug ginklų, tačiau vėliau tiekimą nutraukė ir pristatydavo Pakistanui tik atsargines įvairių ginklų dalis. Amerika nebeperduoda ginklų ir Libijai, kuri savo naujus ginklus perka Prancūzijoje.

Kovo 19 d. Pakistano prezidentas, kalbėdamas dideli miniai Lahore stadione, pranešė, kad stabdijonas nuo tos dienos bus Libijos premjero, pulkininko Muhammad el Quaddafy vardu pavadinamas. Jis tuomet tik pridėjo, kad Libija parodė Pakistanui draugiškumą. Tik dabar paaiškėjo, kad tas draugiškumas buvo — lėktuvų paskola.

Balandžio mėnesį Libijos premjeras turi vizituoti Pakistaną. Manoma, kad prezidentas Bhutto suruoš jam iškilmingą ir šilta priėmimą. Libija turi daug žibalo turty ir tą savo turtingumą išnaudoja politinei įtakai plėsti.

Pakistanas seniai palaiko su arabų šalimis draugiškus ryšius. Sakoma, kad arabų karo su Izraeliu metu, Pakistano lakūnai skraidydavo arabų aviacijoje ir net dalyvaudavo kovose su izraelitais. Jordanas yra gavęs Pakistano pagalbą, kai vyko civilinės kovos su palestiniečiais partizanais.

Saudi Arabijoje neseniai įvyksiamose musulmonų šalių suvažiavime Pakistanas pažadėjo arabams paramą kovoje prieš Izraelį. Iš savo pusės arabai pažadėjo neužmegzti diplomatinį ryšį su nauja Bengalijos valstybe.

◆ Nuol rugsėjo mėnesio bus sujungtos dvi Čikagos katalikų mokyklos: Loretto Academy ir Mercy High School. Abi priims mokinius Mercy HS patalpose, 8100 S. Prairie.

NICOSIA. — Kipro prezidentas gavo dar vieną raštą iš Graikijos, kuri reikalauja, kad prezidentas Makarios sudarytų naują vyriausybę, kurioje nebūtų prieš Graikiją nusistačiusių žmonių.

## VĖLIAUSIOS ZINIOS

◆ Po 6 metų pertraukos Vakarų Berlyno gyventojai vėl pradėjo lankyti gimines, gyvenančius komunistinėje zonoje. Pirmą kartą vakarų gyventojams leidžiama nuvažiuoti ir į kitus Rytų Vokietijos miestus. Per Velykų šventes siena pereis pusė milijono žmonių.

◆ Pentagonas paskelbė, kad prezidentas Nixonas būdamas Maskvoje nemažai laiko žada skirti Kubos klausimo apžvalgai su sovietų vadais.

◆ Amerikos komunistų vadas Gus Hall su žmona ir vienu palaidu lankosi Kuboje. Ji pasiitiko Kubos komunistų centro komiteto ir užsienio reikalų ministerijos atstovai.

◆ Kinijos delegacija Jungtinėse Tautose persikraustė New Yorke iš Rooseveltto viešbučio į savo nuosavus namus, kurie Kinijai kainavo 4,8 mil. dol.

◆ Šiaurės Vietnamas galvoja daugiau panaudoti prieš Pietų Vietnamą jėgas savo aviaciją, kaip praneša Amerikos žvalgyba.

◆ Amerikietis šachmatininkas Bobby Fischer atmetė Bielgradą, kaip vieną iš dviejų miestų, kur jis turi susitikti su šachmatų čempionu Spasskiu. Anksčiau jis pats tą miestą siūlė.

◆ O'Hare aerodromas gaus iš federalinės valdžios 3,2 mil. dol. naujam automobilių garažui ir požeminiams tuneliams statyti.

## Britai vežioja imigrantų vaikus

LONDONAS. — Britanija irgi turi savo vaikų vežiojimo ir mokyklos problema. Čia į tolimesnes mokyklas vežiojami sveikieji, daugiausia, spalvotų rasių vaikai, kad jokiame mokykloje nebūtų daugiau kaip 40% imigrantų vaikų.

Imigrantų vaikų vežiojimas pradėtas prieš 9 metus, kai buvo pastebėta, kad susirinke į savo kaimynystės mokyklas, vaikai labai sunkiai išmoksta anglų kalbą. Todėl pakistaniečiai, indai, bengalai ir kiti imigrantai vežami į vien baltų mokyklas, kur imigrantų vaikai dienas praleidžia tarp tikrų angliu. Vaikų vežiojimas spalvotiems nepatinka, ypač iš Vakarų Indijos, kur visi seniai naudoja anglų kalbą.

PLYMOUTH. — Žuvusio sen. Robert Kennedy našlė Ethel slidinėdama susilaužė koją.



Senatorius Edward Kennedy kelis kart yra griežtai pareiškęs, kad jis nėra kandidatas į prezidento vietą. Kitiems demokratų politikams nesugebant prasimušti į aiškia kandidato poziciją, jo vardas vis iškyla, kaip kandidato, kuris galėtų suvienyti demokratų partiją.

## BRITŲ KARIUOMENĖ DABAR PRADĖJO SAUGOTI KATALIKUS GYVENTOJUS

BELFASTAS. — Šiaurinės Airijos protestantų organizuotas generalinis streikas pasibaigė, tačiau smurto veiksmai nesumažėjo. Limavady miestelyje sprogo dvj bombos, užmušamos du vyrus, kurie sproginimo momentu važiuavo pro šalį automobiliu. Bomba buvo padėta prie policijos įstaijos, tačiau joje tebuvo sužeista viena moteris tarnautoja. Belfasto jaunų protestantų gauja uždengė du katalikų namus ir metė akmenis ir ugniagesius. Kol šie atvažiuo, namai sudegė. Kitos kelios katalikų šeimos buvo priverstos išsikraustyti iš protestantų dominuojamų gatvių, nes jų namų langai buvo išdaudyti ir jaunuoliai grasino juos sudeginti.

## SALT derybose pradėjo skubėti

HELSINKIS. — Suomijoje prasidėjo jau septinta Amerikos - Sovietų Sąjungos derybų dėl strateginių ginklų apribojimo sesija. Pirmame susitikime Amerikos atstovas Gerrard Smith ir sovietų — Vladimir Semionov susitarė sudaryti kelias komisijas, kurios susitiktų kasdien ir pradėtų ruošti sutarties teksto straipsnius.

Atrodo, kad abi pusės bandys susitarti iki prezidento Nixono kelionės į Maskvą, kad ten jis galėtų pasirašyti bent dalinę sutartį. Sakoma, kad jau nebeto li esąs susitarimas dėl gynybos raketų, kurios gintų abiejų šalių karinius centrus ar sostines. Kiek sunkiau susitarti dėl puolačių ginklų. Sovietai atsisako itraukti į susitarimą dėl atakos raketų povandeninių laivų raketų. Jų užšaldymas paliktų Ameriką stipresnėje padėtyje.

Prezidentas Nixonas neseniai pasakė, kad "mes dar esame labai toli savo pažiūrose kelias labai svarbiais klausimais".

## Indonezija mokina Kambodijos karius

JAKARTA. — Kariniai Indonezijos sluoksniai pripažino, kad apie 60 Kambodijos karių gausiam apmokymą Indonezijos specialioje karo mokykloje, kur ruošiami džiunglių karo specialistai. Toje pat mokykloje apmokomi ir Malazijos 150 karių.

Kambodijoje nuvertus princa Sihanouką, naujoji tautinė vyriausybė prašė Indonezijos karinės paramos. Sakoma, kad aukšti Indonezijos generolai jau buvo pasirengę siųsti į Kambodiją karinius dalinius, tačiau tam sumanymui pasipriešino Indonezijos užsienio reikalų ministeris Adam Malik, grasindamas pasitraukti iš pareigų. Tada buvo nutarta duoti paramą tik paruošiant Indonezijoje Kambodijos karius.

## Okupuoti arabai gausiai balsavo

JERUZALE. — Antradienį apie 14,000 arabų dalyvavo miestų savivaldybių rinkimuose okupuotose Jordano žemėse. Izraelio pareigūnai patenkinti, kad palestiniečių partizanų grasinimai rinkimams menkai tepakenkė. Nurodoma, kad šiuose balsavimuose dalyvavo didesnis žmonių nuosimtis, negu 1963 metais, kai vakarinį Jordano krantą valdė Jordanas.

Palestiniečiai siuntinėjo arabams grasinančius lapelius, nurodydami, kad okupacijos sąlygose dalyvauti rinkimuose yra bendradarbiavimas su okupuotais.

Iš Belfasto pranešama, kad britų kareiviai, į kuriuos neseniai katalikai šaudydavo, dabar saugo katalikus nuo protestantų puolimų. Įvyko jau kelios kautynės tarp kareivių ir protestantų. Katalikų moterys vaisina britų kareivius, būdinius prie gatvių barikadų, arbata. Laukiama, kad protestantų veiksmai prieš katalikus dar sustiprės.

Londono britų parlamentas 483 balsais prieš 18 patvirtino vyriausybės nutarimą užbaigti Šiaurinės Airijos autonomiją. Naujas ministeris Ulsteris reikalams Whitelov ragino Šiaurės Airijos gyventojus nurimti, atsisaikyti smurto veiksmy, kad bendromis jėgomis būtų galima užbaigti krizę.

Airijos katalikų kardinolas William Conway pareiškė spaudai, kad š. Airijoje nevyksta religinės kovos, bet kovoja airių Klīmės žmonės prieš anglių ir škotų palikuonis. Protestantų dauguma buvo atkelta į Šiaurės Airijos apskritis prieš daug metų. Airiai buvo tremiami, kol protestantai ėmė sudaryti gyventojų daugumą.

Kardinolas pareiškė nepatiriantą borboms ir smurtui, nes bombomis negalima priversti milijoną protestantų įsijungti į suvienytą Airiją. Jis tačiau ramina protestantus, kad katalikų bažnyčia lengvai sutiktų atsisakyti specialių teisių, kurias katalikams duoda laisvosios Airijos konstitucija. Katalikai nesipriešintų ir skrybų įstatymui bei kitiems protestantų reikalaujamiems pakeitimams, jei Šiaurinė Airija būtų sujungta su Airijos respublika pietuose.

Kardinolas pripažino, kad protestantai yra nusistatę prieš katalikų kanonus, kurie reikalauja, kad mišrių vedybų vaikai būtų auklėjami katalikiškoje dvasioje. Kardinolo manymu, protestantai nesutinka su tuo įstatymu ne tiek dėl teologinių, kiek dėl demografinių motyvų. Jis sako, kad suvienytoje Airijoje protestantai greit visai išnyktų, jei būtų laikomasi to katalikiško kanono.

SALISBURY. — Rodezijos premjero Smith sūnus, 22 metų, buvo nubaustas 306 dol. bauda ir 6 mėnesiais lygtinai už marrijuanos turėjimą.

JERUZALE. — Šią savaitę Jeruzalės viešbučiai pilni įvairių tikėjimų turistų, kurie suvažiuavo į Jeruzalę švęsti Velykų.

panių. Izraelis pagrasino, kad arabams neišsirinkus savivaldybės, miestus valdyti bus paskirti Izraelio karininkai. Jordano vyriausybė pirma ragino rinkimus boikotuoti, o vėliau ėmė raginti išrinkti kandidatus, kurie yra palankūs Jordanui.

Rinkimų pareigūnai skelbia, kad balsavo apie 84% visų turinčių balsavimo teisę.

## DETROITO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE

Kad gi Petras Vaičiūnas

Spektaklis, apie kurio artėjimą pusrėčio karto esu rašęs, jau praėity. Jis įvyko 1972 m. kovo 19 d., Detroito Lietuvių namuose. Jo meninė dalį tvarkė režisierius — aktorius Justas Pusdešris. Dekoracijas piešė Vytautas Ogilvis. Apšvietimas buvo Algirdo Plečkaičio. Admistravo, tad ir rizikavo visus galimus materialinius nuostolius, SLA 352-ji kuopa.

Trečiai valandai skelbtas, spektaklis prasidėjo beveik be pavilavimo. Ir kam gi vėluoti, kai salė — pilnutėlė, balkonas — pinutėlis jaunimo. J. Pusdešris, nors sirgdamas, nes persišalęs ir užkims, prabilo apie Petro Vaičiūno — dramaturgo kūrybą. Per visą spektaklį pranešė ir aiškintoju buvo Kazys Gričius.

Teorėtiškai abi P. Vaičiūno kūrybos, tai yra poezija ir dramaturgija, buvo žiūrovui parodytos lygiomis: trys gerai žinomi jo eilėraščiai; ir trijų draminių veikalų ištraukos. Bet kadangi eilėraščiai turi mažai žodžių ir kadangi tie žodžiai yra išsakomi vienu ypu, be didesnių pauzų, tai laiko disproporcija išėjo nepaprastai didelė; gavome maždaug 3 minutes poezijos ir maždaug 95 minutes, arba beveik 32 kartus daugiau dramos.

„Velykų varpus“ labai gražiai, bet truputį pertyliai padeklavomo Rasa Zemaitytė. „Sienapiūtė“ deklamavo irgi tyliai, bet truputį garsiau už pirmąją. Birutė Januškaitė. Abi mergelės, kaip ir dera tokiai iškilmin-

gai progai, dėvėjo tautinius rūbus. R. Zemaitytė, kaip ir visada scenoje ir gyvenime, neturėjo svetimo akcento. B. Januškaitė, deja, akcentą turėjo. Klausau ir nefikiu: ne, sakau, čia ne amerikietiškas; ne, čia ir ne kanadiškas (ji, mat, iš už upės, iš Windsor). Tik po spektaklio mane ant kelio užvedė deklamatūros motina, o paskui ir mano žmona pritvirtino: Birutės akcentas... žemaitiškas! Motate, kokių dar turime... Tik jau Algirdo Pesio deklamavime „Laisvės sūnūs“ perkūnais nugriaudėjo ir tuomi su P. Vaičiūno poezija atsiveikino. Šį skirsnį baigdamas dar kartą tariu: gaila, gaila — poezijos reikėjo nors bent tuziną eilėraščių pateikti. Žinau, kad atmintinai tieką išmokti yra sunkoka. Bet būtime priėmė ir skaitymą iš rašto.

Pjesės „Tėviškės pastogėje“ ištrauką suvaidino du aktoriai: Elena Zubrickienė buvo ūkininko žmona Aliutė, o Karolis Balys — jos brolis Mykolas. K. Balys, jaunystę ir sveikatą Brazilijoje praganęs, vis dėlto iš deimantų kasyklos tris tūkstančius litų atvežęs, viską atidavė seseriai, kad ji būtų laiminga, kad jaustų savo svorį, kaip jaunamartė su pasoga. K. Balys suvaidino pasigėrėtinai, o E. Zubrickienė jam tai atlikti neblogai padėjo.

Antrosios pjesės „Aukso žaismo“ ištraukoje jau pasirodė 5 aktoriai: K. Balys fabrikanto Vimbaro rolėje, Danutė Jankie-



PETRAS VAIČIŪNAS

— jo žmona Liza, Algirdas Augūnas — jo sekretorius Zvaigždulis, Rita Garliauskaitė-Eugenija Dievanienė ir Algirdas Pesys — fabriko inžinierius Mariūnas. Ir ši pjesė buvo Karolo Balio triumfas. Žilą peruką pakaitęs į tankius, tamsius plaukus, užsidėjęs „hitleriškus“ ūselius, jis dabar ko ne tris ketvirtius valandos scenoje siautėjo kaip despotas, nes jo rankos buvo pilnos aukso. D. Jankienė čia buvo labai tinkama, beširdė partnerė. A. Pesio ironiška šypsena, kuri K. Balį labai nervino, kaip ir reikėjo, nedingo nuo veido kad ir kažin kas. R. Garliauskaitė pradžioje jautėsi kiek nedrąsiai, bet veiksmo gale išsilygino. A. Augūnas, jau nebe jaunuolis, scenoje kartą buvęs prieš keliolika metų, bet Amerikos tada neatradęs, dabar visus gerokai nustebino savo sugebėjimu. Rolę, kurioje aktorius turėjo žongleruoti tarp tragedijos ir visiško sukarikatūrinimo, tarp pavaldinio orumo, apvilto išimylėlio kančių ir aukso godulio, jis atliko daugiau negu pakenčiamai.

„Prisikėlimo“ ištrauka buvo paskutinis spektaklio kėsnis. Šioje komedijoje pagrindinis (skulptoriaus Alnos) vaidmuo teko antrajam mūsų scenos tuizui Vytautui Ogilviui. Savo rolę jis atliko labai gerai. Jo žmona Irma buvo D. Jankienė. Dabar ji vykusiai pavaizdavo kokiškę, lengvą, naivią jauną moterį. Turtuolio Barvos rolėje J. Pusdešris nors neturėjo kur įsibėgėti, bet geram aktoriui, kaip sakoma, jokia rolė nėra permaža. R. Garliauskaitė suvaidinti čigonėlė Marą buvo daug lengviau, negu anoje pjesėje rimta moterį. Vietomis ji čia vaidino visiškai puikiai. Tik vi-

sur R. Garliauskaitė truputį sunkina kalbos akcentas, kad ir nelabai jau ryškus. Ritai Skrebutėnaitė labai tiko balti vienuolės Angelijos rūbai. O kadangi Kleider machen Leute ir dar scenoje ji laikėsi labai santūriai, tai tegalime jai prikišti tik jau gana stiprą kalbos akcentą. H. Dūda kaip reporteris buvo be priekaišto, nes visokių reporterių yra ir visai jie elgiasi. Labai gaila, kad Prisikėlimo gabalas nebuvo pats geriausias, tad kažin ar jį į galą reikėjo nukelti. Nebuvo jame nė daug juoko, nors ir komedija tai iš vardo. „Aukso žaismą“ beaisdami aktoriai daug daug gailai mus prijuokino. Be to, „Prisikėlimo“ logika yra nei šis, nei tas, nes kas gi gali patikėti, kad dėl nepatinkamos modeliuotojos ne tik atsisakoma sutartą kūrinių imti, bet dar ir pageidaujama gražinti duotus rankpini-gius.



JUSTAS PUSDEŠRIS

Scenovaizdis taupus ir saikingas visuose trijuose gabaluose. Pirmame tik ūkininko gyvenamo namo galas, truputis tvoros ir žalias suolelis. Antrame — kukli fabriko kontora, su rašomu stalu, ant jo bylomis ir telefonu aparatu, su pora kėdžių interesantams ir, rodos, foteliu už stalo pačiam savininkui. Trečiame — dalis aptrupėjusių tinku sienos, su prasikalusiomis nuogomis plytomis; viena užbaigta, kita nebaigta skulptūra dar vienas nebaigtas darbas, dažais ištepiota taburetė, taigi, labai natūrali dailininko ateljė aplinka. O kadangi nei viename veiksmo uždanga nebuvo iki galo atskleista, tai dešinėje pusėje visą laiką matėme ir P. Vaičiūno portretą.

Viską į krūvą sudėjus, reikia pasakyti, jog Petras Vaičiūnas buvo Detroito labai pagerbtas. Buvo spektaklis su gerais aktoriais ir gera režisūra. Buvo pilna salė publikos. Spektakliui pasibaigus ir SLA 352-ros kuopos pirm. Petriui Januškai padėkos žodį tarus, publika ilgai, karštai plojo, o vėliau, kavą girkšnodama, tik ką praėjusių kultūrinio įvykiu labai džiaugėsi.

Paminėtina, kad publikos tarpe buvo ir P. Vaičiūno pusbrolis, teisininkas Vincas Šarka bei

jo dukte Izolda Černienė. Vėliau, vėliau, vėliau, V. Šarka viešai padėkojo J. Pusdešriui ir visam Alkos kolektyvui. O aš sau galvoju, kad ir pats Petras Vaičiūnas būtų labai apsidžiaugęs, jeigu pats būtų čia dalyvavęs.

### Detroito rinkimai į Kongresą — analizė

Kadangi į antrąją negalima sutalpinti visko, tai tuoj šoku paaiškinti, kas čia per rinkimai ir į kokį Kongresą, jeigu jį net iš didžiosios parašiau. Nagi, Detroito lietuvių jaunimo atstovų rinkimai į Antrąjį Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą. Dabar jau aišku? Tai ir eisime prie reikalo.

Detroitas su rinkimais nesisukubino, juoba, kad labai negrąžios paskalos čia emė plisti, jog kaimyniniuose miestuose tie rinkimai buvo labai netvarkingi, šališki, kažkoks ateitininkų sąmokslas prieš kitas grupes.

Detroitui leista į Kongresą siųsti 5 (penkis) atstovus. Buvo devyni kandidatai: Rita Garliauskaitė, Linas Mikulionis, Jonas Nakas, Viktoras Nakas, Antanas Paškus, Robertas Selenis, Algirdas Skrebutėnas, Aida Smalinskaitė ir Irena Sventickaitė. Vyriausiasis amžiumi, Jonas Nakas, prieš Kongresui pradedant bus universitetą tik ką baigęs ir bebaigęs 22-ruosius metus. Jauniausias — Viktoras Nakas, 18-kos, prieš Kongresą buvo tik baigęs vidurinę mokyklą. Visi kiti — pirmamečiai ir antramečiai universitetų studentai, 19-kos ir 20-ties metų amžiaus. Pagal „partijas“ — keturi skautai, penki ateitininkai.

Pareikšdami kandidatų būvo priimami iki kovo 12 d. Pareikšimus turėjo lydyti penkių rekomenduojančių jaunuolių parašai. Paskutinę savaitę kandidatų pavadėms buvo skelbiamos per lietuviškas radijo programas. Du skautai buvo pakviesti per Lietuviškų Melodijų trans-

liaciją pakalbėti. Man pasakojė, kad buvęs kviestas kalbėti ir dar vienas, bet jis atsisakęs todėl, kad nekvičiami visi devyni kandidatai iš karto. Kandidatų pavadėms buvo paskelbiamas Draugo Detroito žinių skyriuje. Jaunimas buvo kviečiamas dalyvauti rinkimuose ir rinkti tinkamiausius atstovus.

LB Detroito apylinkės valdybai griežtai prižiūrint, balsavimai įvyko kovo 19 d. 12-3 valandomis Lietuvių namuose. Buvau trijų rinkimų pasiūlytųjų ir LB Detroito apyl. v-bos p-kas Vladas Seienis man ne tik leido juos stebėti, bet ir davė eilę paaiškinimų. Balsuotojai turėjo pasisakyti vardą, pavardę ir amžių, ir visa tai buvo užrašoma į balsavimo lapą (balsuoti turėjo teisę abiejų lyčių jaunuoliai, nuo 16-kos iki 30-ties metų amžiaus). Užsiregistravus balsuotojams buvo duota po balsavimo lapelį su 9 pavardeimis ir įspėjimu, jog negalima balsuoti daugiau kaip už 5. Pabalsavę ir lapelį su užrašais kišo į ant registracijos stalo padėtos dėžės plyšį ir dovanų kiekvienas gavo... Jaunimo metų kalendorių (1966 metų!).

Balsuotojų buvo 54 (penkiasdešimt keturi). Pagal amžių balsavo šitaip! 16-mečių — 13, 17-kos — 11, 18-kos 8, 19-kos — 11, 20-ties — 2, 21-rių — 3, 22-ju — 1, 24-rių — 1, 26-rių — 2, 28-rių — 1 ir 29-rių — 1. Iš jų tik vienas (vyras) buvo vedęs.

Štai išrinktųjų pavardės ir gautų balsų skaičius: Robertas Selenis — 42, Antanas Paškus — 35, Algirdas Skrebutėnas — 34, Irena Sventickaitė — 30; Jonas Nakas — 21, Oficialiai kandidatų liko (jei kuris dėl kokios nelaimės dalyvauti negalėtų) Linas Mikulionis — 20. Neišrinktieji pagal balsus lieka tokia tvarka: Rita Garliauskaitė ir Aida Smalinskaitė — po 15, Viktoras Nakas — 10. Visi išrinktieji, išskyrus mažiausiai

balsų gavusį J. Naką — skautai, o visi neišrinktieji — ateitininkai.

Šie rinkimai Detroito, tur būt, sukėlė daugiau vėjo, negu anksčiau ant liežuvių nešioti „nerinkimai“ pas kaimynus. Gavau keletą šaukimų telefonų ir skaitinimų Naujienose apkaltinti skautus, kam anie siųs 80% atstovų, nors ateitininkų kandidatai būvę patys geriausi. Deja, kaip minėjau anksčiau, pats mačiau balsavimų eigą ir tvirtinu, kad balsavimai buvo labai tvarkingi. Už tokius tvarkingus balsavimus LB Detroito apylinkės valdybą galiu tik pagirti. Gal užkulisuose ir buvo agitujama balsuoti už skautus, bet aš to nežinau, tad ir nežinau, ar tie neišrinktieji tikrai buvo kažkoki sąmokslas ar greičiau balsuoti neatėjusių pasyvumo aukomis. Balsuotojai, kurių pavardžių sąrašą LB vadovai turi, nusprendė, kurie kandidatai yra geriausi.

Tuos, kurie dėl balsavimų rezultātų dabar taip jaudinasi, aš galiu tik paklausti, kur buvo visas jaunuolynas tarp 20-ties ir 30-ties metų, kai į Lietuvių namus atėję 43 tyeidžeriai viską nulėmė? Gal ponai studentai ir mokslus neseniai baigę tarnautojai pasiteisins, kad sekmadienio vidudienį, dargi gavėnės metu, kažkokie labai svarbūs reikalai juos sutrukdė? Pasyviųjų tarpe — visa armija ateitininkų. Jie manding, ir pražudė savo geruosius kandidatus.

Penki čia paskelbtį jaunuolių mandatą gavo teisėtū būdu. Belieka jiems palinkėti, kad Antaramėje Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese Detroitą jie gerai atstovautų, o po Kongreso, kad jie vykdytų jiems uždėtas pareigas. O kitos kolonijos, kuriuos savo atstovų dar neišsirinko, tegu balsuoti skatina visą jaunimą. Kuo daugiau balsų, tuo mažiau nesuspriamtų po rinkimų, tuo reikšmingesnis, svarnesnis išrinktųjų mandatas.

**Nuo 1914 metų**

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visos mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20.000.

*Frank Zogas, President*

**5%** Passbook Savings All accounts compounded daily — paid quarterly

**6%** 2 Years Savings Certificate (Minimum \$5.000)

**MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION**  
4040 ARCHER AVENUE  
CHICAGO, ILLINOIS 60632  
PHONE: 254-4470

**INSURED**

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION

SAFETY OF YOUR SAVINGS UP TO \$20,000.

**Chicago Savings and Loan Association**

**6% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$5000 OR MORE** Two Year Maturity

**5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000** One Year Maturity

**5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS**

CHICAGOS TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖ dėl bet kokių jūsų namo pagerinimų duoda paskolas nuo \$500.00 ir daugiau linkamomis sąlygomis. O gal Jums yra reikalingi pinigai dėl kitokių reikalų? Ar jei neturite nuosavo namo ir jums nusibodo mokėti aukštas nuomas, įsigykite nuosavus namus.

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY BET KOKIAIS FINANSINIAIS REIKALAIS KREIPKITES Į:

**Chicago Savings and Loan Assn.**  
Philomena D. Pakel, President

6245 So. WESTERN AVE. TEL.: GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P. M. to 8 P. M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

## Retirement.

### The end of work, or the beginning of worry?

Most people look toward retirement as a time of relaxation and enjoyment. And it can be if you prepare for it. But if you don't, it can be a time of worry and discontentment. A time when you can look back and think of a million ways that you could have saved, but didn't.

Well, there's no better time to think about retirement than now, while you're working.

One easy way to save on a regular basis is by purchasing U.S. Savings Bonds through the Payroll Savings Plan where you work.

Now there's a bonus interest rate on all U.S. Savings Bonds—for E Bonds, 5 1/2% when held to maturity of 5 years, 10 months (4% the first year). That extra 1/2%, payable as a bonus at maturity, applies to all Bonds issued since June 1, 1970... with a comparable improvement for all older Bonds.

Buy U.S. Savings Bonds. They'll help make your retirement just what you want it to be.

Bonds are safe. If lost, stolen, or destroyed, we replace them. When needed, they can be cashed at your bank. Tax may be deferred until redemption. And always remember, Bonds are a good way to save.

**Take stock in America.**  
Now Bonds pay a bonus at maturity.

**NAUJIENOS**  
1739 So. Halsted Street Chicago, Ill. 60608

The U.S. Government does not pay for this advertisement. It is provided as a public service in cooperation with The Department of the Treasury and The U.S. Savings Bonds Office.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — THURSDAY, MARCH 30, 1972

## BROLIENĖS PASIAUKOJIMAS

Prieš keturis metus Čikagos Jaunimo Centro Mažojoje salėje Elena Blandyte teko artistiskai dainuojant interpretuoti melodijas, kurios nuskambėjo vieniems kaip lotyniškos psalmės, kitoms kaip sanskritiškos mantros, tretiesiems kaip iš giliausios lietuvių senovės slamančios melodijos.

Tai buvo kompozitoriaus Kazimiero Viktoro Banaicio kūryba. Tai tas pat zanavykų sūnus, kurio didįjį kūrinių "Jūratė ir Kastytis" netrukus Čikagoje girdėti turėsime laime.

Liet. muzikologijos archyvas gavo pluoštą prisiminimų iš Irenos Banaicienės, kurios vyras inž. Bronius buvo kompozitoriaus Kazimiero Viktoro brolis. Prof. J. Zilevičius tvirtina, kad brolienės Irenos prisiminimai yra labai įdomūs ir vertingi, nes daug ką atskleidžia, kas nebuvo mums žinoma.

Gimęs 1896 m. Šakių apskr. Sintaute vl., Vaitiekių km., šis kompozitorius Kauno konservatorijoje 1938 m. jau buvo direktoriaus profesoriaus titulu.

1945-49 m. Vokietijoje (Mühlendorf, Bavarija) jis kūrė kompozicijas, vedė stovyklas lietuvių chorą ir laikė privačią mu-

zikos studiją. Kaip jis atsirado Amerikoje, brolienė Irena aiškina:

"...Į Ameriką atkeliavau be savo vyro, tik su savo dviem dar nepilnamečiais vaikais — dukra Gintare 14 metų, komp. B. krikšto dukra, ir sūnumi Donatu 8 metų. Mano vyras dėl silpnos sveikatos į Ameriką negalėjo emigruoti.

...Ksaveras Strumskis, entuziastingas muzikos mėgėjas, sudarė K. V. Banaičiui efidavitą ir 1949 m. kompozitorius atvyko į Brooklyną..."

Iš jos tolimesnio pasakojimo matyti, kad Ks. Strumskis K. V. B-ūiu buvo sudaręs darbo ir buto garantiją, kas tuomet buvo daroma visiems darbingiems "dypukams". Tas geradaris K. V. B-ūiui surado ir kambarį ir mokėjo nuomą už tą kamputį. Kiti geradarbiai buvo Pr. Narvydas ir Juozas Ginkus, kurio užėigoje K. V. B. maitinosi. Net šelpimo komitetas iš 5 asmenų buvo sudarytas K. V. B-ūiui sumesti po \$10 kas mėnesį. Po kokių 2 mėn. komitetas išlirpo. Šalpos našta užgulė Strumskį ir Ginkū. Lėšoms parūpinti buvo bandoma organizuoti pagerbimai K. V. Banaičiui. Reikia rėmti



melodijų meistra, kol jo sveikata kurti dar leidžia.

Kompozitoriaus kaimynai ėmė skųstis dėl skambinio naktimis. Brolienė Irena rašo, kaip jam sekėsi ten antrojoje pastogėje:

"...Visas butas per žiemą būdavo šaltas, nes jo šalininkas, našlys, mažai būdavo namuose, tad nebuvo kam rūpintis kuru. Ilgoką metų dalį K. V. B. šiame bute dieną ir naktį vilkėdavo paltu, skrybėle, pakakline, su pirštine. Beje, pradėjo K. V. B. buvo pakviestas dirguoti vietiniam operetės chorui ir vyrų oktetui "Aidai". Be to, jis dar turėjo savo piano studiją...

Po keleto mėnesių K. V. B. pasitraukė iš chorų dirigento pareigų, nes visa širdimi buvo aukšto muzikos supratimo ir neįvertino šlagerinės muzikos triukų. Dar ir šiandien yra dažnai pasisakoma, kad vyrų choras "Aidai" niekad nėra taip kultūringai dainavęs, kaip anais laikais, kai jiems vadovavo K. V. Banaitis".

Mokinių K. V. B. turėdavo iki dešimties į savaitę. Už muzikos pamokas imdavo po 2, vėliau po 3 dolerius. Tai buvo pagrindinis uždarnis gintis nuo šalčio ir alkio.

Brolienė Irena rašo apie jo kūrybą:

"Nepaisant nepalankių gyvenimo sąlygų, K. V. Banaitis Amerikoje buvo neįtikėtina kūrybingas. Suharmonizavo du liaudies dainų sąsiuvinus... Lietuvių kultūros rėmėjų dėka K. V. B-io harmonizuotos liaudies dainos buvo išleistos ir prieinamos visiems. Kompozitorius visada su pagarba paminėdavo prelato P. M. Juro ir dr. Biežio vardus".

Cia minėti mecenatai dr. S. ir O. Biežių šeima 1950 m. išleido III sąsiuvinį — 12 liaudies dainų. Prel. P. M. Juras 1951 m. išleido IV sąsiuvinį — 15 liaudies dainų, taip pat "Simtą liaudies dainų". Pirmieji du liaudies dainų sąsiuviniai išleisti Lietuvoje 1934 m. ir Vokietijoje 1948 m.

Brolienė Irena teikia jo dvasios paveikslą:

"Prisimenu dar 1951 m. pavasarį mūsų šeimos globėjas Pr. Narvydas suorganizavo išvyką į Prospect parką. Pasiėmė kartu ir K. V. B-į. Buvo pats gėlių žydėjimas. Bevaikštinėdami pasimetė su K. V. B-niu. Tik vėliau atradome jį besvaikštantį prie vandens lelijų, įsižiūrėjusį į nepaprasto grožio žiedus. Jis

tada prisitarė: "Kadaise esu su komponavęs dainą apie vandens lelijas, jų visai nematęs..." Visą laiką turėjome dabotis, kad vėl nepasimestume, nes kompozitorius labai mėgo gamtą, ilgai stovinkavo prie žydinčių gėlių spalvų. Tikriausiai gėlių spalvos ir formos veikė jo muzikinius jausmus.

...Tiesa, gyveno jis labai kukliai. Neturėjo gražių baldų, nei nuosavo pianino, nei prašmatnių drabužių. Betgi jis niekad nesiskųdavo. Visada buvo optimistas, gyveno šia diena, turėjo sveiko sąmojaus ir džiaugėsi savo laisve. Jaunimas sakydavo mano vaikams: "koks idomus tas jūsų dėdė. Labai įdomu su juo pasikalbėti". Ir tikrai, jis, kad ir vyresnio amžiaus, suprato jaunosius, žinojo apie ką su jais kalbėtis, mokėjo su jais juoktis".

Dievo valiai paliktas, K. V. B. nebūtų palikęs to dvasios turto, kuriuo dabar naudojames. Be čia minėtų mecenatų ir geradarių, N. Gugienė, J. J. Bačiūnas, vėliau Čikagos vyrų choras per V. Radzių, Al. Stephens ir daugelis kitų siuntė K. V. Banaičiui pinigines perlaidas jo materialinei būklei palengvinti.

"Daugelis siūlė savo paslaugą. Kennebunkporto lietuviai pranciškai siūlė jam pastogę ir savo globą, patogų kambarį su pianinu, kad jis galėtų ramiai kurti. Taipogi J. J. Bačiūnas... kvietė kompozitorius į savo Tabor ūkį. Tačiau K. V. Banaitis nemėgo keistų gyvenviečių ir nepasinaudojo gerų žmonių paslaugomis. Jis mėgo vienvietę, pilną laisvę... Džiaugėsi, kad gali neikieno įsakomas ar varžomas kurti... Jautė didelį pasitenkinimą galįs laisvai kurti, todėl kūrė ir kūrė. 1953 m. jis įpusėjo savo operą "Jūratė ir Kastytis" (Bronės Buivydaitės libreto)". (Brolienė Irena).

1953 m. jis persikėlė su savo mažute manta į namą, kur gyveno brolienė Irena. Tas pat šaltis, nes namas be centrinio šildymo, malkomis kūrenamas. Broliavaikis Donatas malkų "suorganizavodavo".

"Pamenu, kartą K. V. B. atėjo į namą butą pasišildyti. Aš tik grįžusi iš darbo, dar buvau nesusijęs pakurti savo plytos. Buvo taip šalta, kad net mūsų katinukas, įskodamas šiltesnės vietos, susirangė ant mažo stalinio radijo pasišildyti. Šis vaizdas visus mus prajuokino. Apgailestavome, kad nei vienas iš mūsų negalime įsitaisyti taip, kaip tas katinukas.

...Šitame naujame bute K. V. B. toliau tęsė savo piano studiją. Vienas jo geradarys parūpino pianiną, kuris buvo jau daug vertotas, tačiau turėjo gerą skambesį. Dabar jis pilnai atsidavė "Jūratės ir Kastytio" kūrybai. Kūrė jis daugiausia naktimis, kai aprimdavo gatvių triukšmai. Labai norėdavome, kad jis kada nors paskambintų ištraukas iš savo operos, tačiau jis to niekad nepadarė. Kartais, pasšlapčiomis, kai jis šią operą komponavo, susėsdavome koridoriuje ant laiptų ir tyliai klausydavomės. Nepaprastai melo-

dina "ji opera..." (Brolienė Irena).

Si opera galutinai baigta 1955 m. Pasipylė sveikinimai ir linkėjimai. Agronomas A. Nasvytis parašė operos autoriui:

"Kai gimė Sutemy Giesmės, aš galėjau tave Leipzige aplankyti ir išgirsti pačias Sutemy Giesmes, ir gaudžiom džiaugsmo ašarom apsišaroti... Niekas daugiau gyvenime nepaskambino Sutemy Giesmių taip subtiliai ir su tokia įsijautimu, kaip tu tą atmintinę vakarą Leipzige..."

Laiško autorius galėjo išsiųsti pats atvykti ir pasiklausti operos ištraukų.

Pianistė A. Kecalaitė perrašė operos klavyrą. Autorius jos darbu buvo patenkintas. Čikagiečiai norėjo operą pastatyti 1958 m. Čikagos daktarai net sudėjo tūkstantinę operai išleisti. Suprantama, kad taip greitai toks milžiniškas darbas neatliekamas.

Autorius labai nenorėjo, kad jo operos ištraukos būtų dainuojamos ar skambinamos koncertuose, kol opera dar nepastatyta. Griežtai buvo atsakyta duoti tokį leidimą vieno savaitraščio pobūviui. Liko didokas pluoštas laišku, rašytų šios operos pastatymo reikalu, Čikagos vyrų choro per jo vald. pirmininką V. Radzių. Laiškai nuosirdūs su rūpesčiu dėl operos, K. V. B-io materialinės padėties ir sveikatos.

Brolienė Irena rašo, kad K. V. B. nuo pat savo jaunų dienų nebuvo stiprios sveikatos, sirgindamas 1918 ir 1931 metais. Vieną naktį pūgai siaučiant, apie 1950 m., su draugu jis važiavo į Mass. valstiją. Iš užpakalio trenkė kitas automobilis. Po to K. V. B. ilgai negalėjo laisvai pasukti sprando. Šitas nuotykis galėjo pabloginti jo bendrąją sveikatą.

1955 m. K. V. B-io sveikata pradėjo aiškiai silpnėti. Tais tad metais jis baigė savo operą ir nieko nebekūrė ligi pat savo amžiaus galo. Dr. V. Paprockis jį gydėdavo, neimdamas honoraro. Dr. V. Kanauka jį dažnai ir nekviestas atlankydavo.

Brolienė Irena, laukdama savo sergančio vyro iš Europos, 1958 m. persikėlė į kitą butą. K. V. B-io gyvenimas tada pasunkėjo, nors jo pastogė jau buvo šiltesnė. Apie tolimesnius rūpesčius brolienė Irena rašo: "....Atėjo laikas, kad K. V. B.,

savo ligu nuolat negalėjo gyventi be nuolatines globos. Tada (1960 m.) pakviečiau jį apsigyventi pas save. Deja, čia nebuvo pakankamai vietos dviem ligoniam. Jam paskyriau naujame bute savo miegamąjį, kuris buvo patogus, saulėtas. Kitiame kambaryje įsikūrė mano vyras ir trečiame kambaryje sūnuo Donatas. ...Man pačiai teko įsitaisyti mažoje virtuvėlėje, kur tilpo tik mano sudedama lovelė.

...Visokios ligos kankino K. V. B-į. Pagrindinė liga buvo Parkinson, angina pectoris, arteriosklerozė, cukraus liga. Tačiau jis iki pat savo mirties išliko su gera atmintimi, šviesiu protu... Donatas jį rytais aprenkdavo, vakarais paguldėdavo į lovą, vidurnaktį paduodavo ko atsigerti. Dažnai užtikdavau juodu

nakties metu besikalbančius ir labai tyliai besikvatojančius". Ligonis, kol galėdamas, stengėsi judėti, išeidamas pasivaikščioti. Mirtis atėjo 1963 Kaledu ryta. Kompozitorius K. V. B. išgyveno savo amžių nevedusio vyro padėtyje.

Jis buvo nepaperkamas kritikas. Lietuvos dainininkai prieš operos spektaklius atvykdavo pas jį išdainuoti savo arijas, norėdami išgauti jo kritiką.

K. V. Banaicio kūrybos palikimas gausus. Neminint jo operos, jis mums paliko "Sutemy giesmes ir vizijas", "Sonata rapsodica" h-moll, "Lietuvos idilijas" ir daug trumpesnių dalykų. Be aukščiau minėtų mecenatų, smuikininkas Izidorius Vasylūnas ir kiti dainos-muzikos menininkai iš savo viešų pasir-

(Nukelta į 5 psl.)

**HAPPY EASTER**

## SKIP'S Self Service LIQUOR STORES

- 1) 5515 So. DAMEN AVENUE  
Phone WA 5-8202
- 2) 5996 So. ARCHER AVENUE  
Phone — 735-2345
- 3) 8501 So. CORK ROAD (8800 W.)  
Justice, Ill. \* Phone 594-8030

---

HAMM'S BEER 12 oz. cans 12-pack ..... — \$2.09

ITALIAN SWISS COLONY,  
Cold Duck Champagne, fifth, 3 bottles ..... — \$4.00

CANFIELD'S, ginger, many flav. soda,  
28 oz. 4 bottles ..... — \$1.00

BUDWEISER BEER, 12 oz. cans, 6 pack ..... — \$1.19

LEJON VERMOUTH quart, 1 bottle ..... — \$1.09

Jau kuris laikas atspausdinta ir galima gauti knygų rinkoje

### CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

Alekso Ambrose knyga, aprašanti paskutinių 90 (1869-1959) metų Čikagos lietuvių gyvenimą ir jų atliktus darbus. 664 psl. Kaina \$8.00. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija.

Knygoje aprašyta pirmas Čikagon atvažiuojančius lietuvius, pirmos lietuvių kolonijos, jų suorganizuotos šalpos draugijos, statytos bažnyčios, įsteigti laikraščiai, kurių viso buvo 121, 41 teatro draugija, 48 pasaulietiški chorai, 9 bažnytiniai ir 314 veiksnių žmonių biografijos. Duoti dokumentuoti katalikiški, socialistiniai, laisvamaniški ir kitų organizacijų atlikti darbai, įsteigtos mokyklos, skaityklos, bankai ir kt.

Norintieji šią knygą įsigyti, prašomi parašyti čekį arba Money Orderį

**AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJS DRAUGIOS**  
vardu ir pasiūti:  
1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

### Lietuviams reikalinga literatūra

Kiekvienas lietuvis, kuriam rūpi gimtinio krašto laisvė ir lietuvių gerbūvis, privalo susipažinti su žemiau išvardintomis knygomis. Čia suminėtas knygas galima užsisakyti Naujienose.

Liudas Dovydnas, MES VALDYSIM PASAULI. Atsiminimai ir intymūs duomenys apie bolševikmetį Lietuvoje dviejuose tomuose. Kainuoja po 4 dol. tomas. Juose yra 517 psl.

Jurgis Gilauda, SIMAS. Platus literatūrinis aprašymas apie Simo Kudirkos pabėgimą ir jo išdavimą rusams. Tragedija įvyko bendradarbiaujančių ir tiltu statytojų su sovietais sukeltų mitų miglose apie besikeičiantį komunizmas. 158 psl., kaina 3 dol.

Jurgis Gilauda, AGONIJĄ. Romanas, 408 psl., kaina 5 dol. Aprašoma Lietuvos vyriausybės kapituliacija prieš bolševikus ir jos narių elgesys traagiškose dienose.

Stefanija Rūkiene, GRIZIMAS Į LAISVĘ. Sibiro tremtinės atsiminimai, parašyti ramiai klasikinio stiliaus apie sunkią pavergto lietuvių dalį. Aprašymo būdas ir stilius prilygsta geriausiems garsiosios rašytojos Pearl Buck kūriniams. 526 psl., kietais viršeliais, kainuoja 6 dol.

Juozas Kapačinskis, SIAUBINGOS DIENOS. Atsiminimai apeldėžiant Lietuva, bėgimą nuo bolševikų ir gyvenimą tremtinių stovyklose, Vokietijoje. 273 psl., kietais drobės viršeliais, kaina 4 dol.

J. Audėnas, PASKUTINIS POSĖDIS. Mūsų tikslumu aprašyta paskutinės nepriklausomos Lietuvos dienos ir valandos, kuriose yra išryškėjęs nuokūsmas komunizmo klatingumo paveržiant tautos ir asmenis. 270 psl., \$4.00.

### ČIKAGIETIS ĮSPUDŽIAI KOMUNISTŲ PAVERGTOJ LIETUVŲJ.

Autorė buvo Vilniuje. Trakuose. Druskininkuose. Kaune. Naudakiusose. Klaipėdoje ir Palangoje. Vaizdus aprašymai, ką ji ten matė, kokias kalbas girdėjo ir ką jai žmonės pasakė. 95 psl., \$1.00. Yra taip pat išversta į anglų kalbą.

D. Kuraitis, MAGIŠKUOJU KLIMU Į VILNIŲ. Kelionės į Lietuvą įspūdžiai. Ilustruota foto nuotraukomis. 331 psl. \$3.00.

D. Kuraitis, KELIONĖ Į ANAPUS GELEŽINIS UŽDANGOS. Autoriaus pastabuma neapgauna inturisto ir agitpropo propaganda bel užmaskavimai. Abi knygos parašytos lengvu, gražiu stiliaus.

V. Maciūnas, VINCAS KRĖVĖ SAVO LAISKOSE 1944-54 m. 49 psl., \$1.00. Didžiojo klasiko mintys ir rūpesčiai apie išeivijos kultūrinį gyvenimą. Skurditi tremtis ji nepalankė bendradarbiavimui.

Komunizmas yra žiaurus. Bet jis ir jo vadai yra ne mažiau juokingi. Pasijuokime visi, skaitydami Krizo Pleperio 77 ANEKDOTUS. 52 psl., \$1.00.

Šie ir kiti leidiniai yra gaunami

NAUJIENOSE, 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608  
atsilankant darbo valandomis arba užsakant paštu ir pridėnant čekį ar piniginę perlaidą.

Jau išėjo seniai laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

## TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00. Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

Ansambliai, chorai, grupės, užsakiusios 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

**NAUJIENOS,**  
1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

## Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmą, jie padeda Jums pasiekti asmeniškų jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti.

Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

6%

PER ANNUM ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$5,000, OR MORE, 2 YEAR MATURITY

5%

UNIVEST TAUPYMO SASKAITOMS

Taupymo Indėliai  
Aprausti iki \$20,000.

# UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Isteigta 1923 metais Tel. 421-3070

Istaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti

3 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — THURSDAY, MARCH 30, 1972

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.  
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS		
Subscription Rates:		
In Chicago \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$7.00 per 3 months. In other USA localities \$30.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per three months; Canada \$22.00 per year; other countries \$23.00 per year.	trims mėnesiams ..... \$6.00	
	vienam mėnesiui ..... \$2.00	
15 cents per copy, 15 c. on Saturday	Kanadoje:	
Dienraščio kainos:	metams ..... \$22.00	
Chicagoje ir priemiestiuose:	pusei metų ..... \$12.00	
metams ..... \$22.00	vienam mėnesiui ..... \$3.00	
pusei metų ..... \$12.00		
trims mėnesiams ..... \$7.00		
vienam mėnesiui ..... \$3.00		
Kitose JAV vietose:		
metams ..... \$20.00		
pusei metų ..... \$11.00		
NAUJENŲ raštinė atidara kasdien, aškyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.		

## Lietuviai nesirengia bėgti

Didžioji Amerikos spauda vakar pirmuose puslapiuose pranešė žinią apie 17,000 Prienų ir Alytaus lietuvių pasirašytą ir Jungtinėms Tautoms pasiūstą skundą. Sekmadienį skundas Maskvoje buvo parodytas Amerikos korespondentams, o pirmadienį 127 puslapių skundą su tiktąisiais parašų savo rankose jau turėjo Jungtinių Tautų sekretorius Kurt Waldheim. Skundas sukėlė susidomėjimo ne tiktai gyventojų sluoksniuose, bet ir kanceliarijose. Sekretorius gautą skundą multiplikuoja ir siuntinėja Jungtinių Tautų atstovams, kad jie būtų informuoti apie padėtį rusų okupuotuose kraštuose.

Zinios sukėlė gyvą susidomėjimą ir lietuvių tarpe. Kiekvienam lietuviui aišku, kad skundą padavusieji tautiečiai smarkiai rizikavo. Jie sulaužė patį griežiausią sovietų politikos dėsnį. Komunistai gali būti nuolaidūs, jeigu jų nusikalimas bus laikomas paslapyje. Jie parodo visą savo žiaurumą kiekvienam, kuris bando laisvam pasauliui pranešti apie komunistų daromus žiauriausius nusikaltimus. Pirmieji Lietuvos įsiveržė rusų šarvuotais nukubėję prieš Vokietijos sienos, kad nė vienas lietuvis nepaspruktų į užsienį ir nepasakytų, ką Lietuvos įsiveržusios sietų karo jėgos daro kraštui ir gyventojams. Okupantas nebaudė lietuvių, parašiusių skundą Brezneviui. Bet niekas nežino, ką sovietų policija darys su naujame skunde parašiusiais žmonėmis. Ji gali visus Prienų ir Alytaus apskričių gyventojus išvežti į Vorkutą, kaip lietuvius vežė pirmos okupacijos ir pokario metais.

Bet jie negali nieko nedaryti, jeigu laisvasis pasaulis pakankamai griežtai reaguos į tokią žiaurią valdymo prievartą. Niekam ne paslaptis, kad sovietų valdžios pareigūnai tarptautiniame forume turės aiškintis dėl pagrindinių žmogaus teisių tremplenių komunistų pavergtose Lietuvoje. Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas Dr. Kazys Bobelis jau antradienį išskrido į Washingtoną, kad galėtų pasitarti dėl tarptautinės akcijos prievartai sumažinti. Reikia imtis priemonių, kad okupantas nepritaikytų bausmių be teismo, nebaustų vaikų už tėvus arba tėvų už vaikų padarytus nusikaltimus. Svarbiausia, kad nebaustų už reikalavimą sąžinės laisvės. Didžiosios lietuvių organizacijos rengia demonstracijas ir mitingus, kuriuose bus reikiama protestas prieš pagrindinių žmogaus teisių paneigimą "tarybinėje" Lie-

## ISLAIKYKIT GYVĄ LAISVĖS RADIJĄ!

Komunistų pavergtų žmonių balsas iš Sovietų Rusijos

Smirnovskio laiškas senatoriui Fulbright

Amerikos spauda paskelbė iš Maskvos persiųstą ap trumpintą autoriaus Ghermano Smirnovskio pasirašytą laišką Arkansaso senatoriui J. W. Fulbright, kurs kėsinais uždaryti Laisvės Radiją (Radio Liberty) ir Laisvos Europos Radiją (Radio Free Europe) nutraukiant jiems iki šiol skiriamą subsidiją. Smirnovskis esąs Maskvos intelektualas ir gydytojas, anksčiau nedalyvavęs sovietų opozicijonių sąjūdyje. Smirnovskis savo laiške ypa-

tingai užsisojo Laisvės Radiją, kadangi šis transliuoja visai Sovietų Sąjungai, o antrasis radijas tik Rytų Europai.

MASKVA. — Miestas miega. Taip bent atrodo miliciniams, patroluojantiems speiguotą sostinę. Jų uknoliais pakaustyti aulinių batų taukšėjimas netašytų akmenų grindinyje girdėti ir per audros pūgą.

Naktis atėjo, bet kas tai?

tuvoje. Chicago's vidurmiestyje Altas rengia lietuvių ir Lietuvos draugų protesto mitingą.

Angliškoji spauda, vakar pranešusi žinią apie lietuvių skundą, šiandien komentuoja apie pasirašiusių drąsą ir pavergtos Lietuvos padėtį. Chicago Sun-Times antradienį lietuvių skundą paskelbė pirmoje vietoje, o plačiai skaitomo dienraščio redaktorius Robert E. Kennedy, gerai susipažinęs su lietuvių tautos tragedija trečiadienį parašė įžanginį, pavadintą "17,000 drąsių lietuvių". Šia proga savo skaitytojams priminęs nelemtą Rusijoje gyvenančių žydų būklę ir jų pastangas išvažiuoti iš "komunistinio rojaus" apie lietuvius jis šitaip rašo:

"Tuo tarpu lietuviams visai nenori išvažiuoti. Savo teritoriją jie dar ir dabar skaito savo kraštu, nežiūrindami į ilgą sovietų okupaciją. Jungtinės Amerikos Valstijoms niekad nepripažino (Lietuvos) pagrobimo. Lietuvos atstovybė tebėra Washingtono, o konsulatas — čia. Lietuviams turi vilties atgauti laisvę ir tuo pačiu metu išlaikyti savo kultūrą ir tikėjimą. "17,000 parašų peticija yra prasiveržimas į užsienį. Anksčiau paruoštos peticijos buvo siunčiamos į Maskvą, bet paliktos be pasekmės. Gero linčintieji vargu gali laukti Jungtinių Tautų griežtų veiksmų, bet peticija gali sukelti pasaulio opininį. Ir jeigu būtų represijos prieš pasirašiusius, tai jos turėtų būti plačiai paskelbtos". (Chicago Sun-Times, 1972 m. kovo 29 d., 47 psl.).

Lietuviai tikrai nesirengia bėgti iš Lietuvos. Didžiausio pavojaus laikotarpiu krašto gyventojų dauguma liko savo žemėje. Jie bėgo į miškus, lindo į balas, slapstėsi laukuose didžiausio pavojaus metu, bet iš savo krašto nesitraukė. Užsienin išvažiavo tik tie, kuriems grėsė mirties pavojus arba ilgi pasityčiojimų, vargo ir prievartos metai.

Laisvame pasaulyje gyvenantieji lietuviams taip pat nesirengia bėgti iš kovos lauko. Jie yra pasiryžę padėti už savo krašto laisvę ir už savo teises kovojantiems broliams ir seserims. Amerikos lietuviams vienintelį padės skundą pasirašiusiems lietuviams kovoti už pagrindines žmogaus ir piliečio teises; jie balsą kels į padanges, jeigu rusai bandys imtis represijų prieš skundą pasirašiusius Alytaus ir Prienų apylinkių gyventojus.

Amerikos lietuvių tarpe atsiranda vienas kitas vienybės ardytojas, bet jų yra labai mažai. Jie pirštais skaitomi ir labai gerai žinomi. Didesnio pavojaus metu jie lengvai nustumiami į šalį. Amerikos lietuviams neišvengiamai sutrukdys krašto laisvei reikalingos bendros akcijos.

Maskvos apartamentuose, kaimų bakažėse, Centrinės Azijos stėpėse, Sibiro taigosose pasigirsta rusiškai kalbantis balsas, kurs tiek labai skiriasi nuo oficialaus klaidėjimo sovietų kalboje.

"Kalba Laisvės Radijas"!

Pasiekia kiekvieną užkampį

Jis pasiekia visame Rusijos krašte kiekvieną užkampį ir randa atgarsį kiekvieno padoraus žmogaus širdyje. Dideles jėgas radijo trukdytuvai, už kuriuos mokesčių mokėtojai turi apmokėti po milijoną rublių per metus, nieko nepadaro. Piktiežiuvai kaimynai — KGB agentai, kurie išdavinėja Vakarų radijo stočių klausytojus (Dievas nežino, kiek mūsų žmonės turi su mokėti ty iškundę gautai išmaitinti) — taip pat negali nieko padaryti, kaip kad negali šmeižiantieji straipsniai valdžios spaudoje.

Komunizmas su savo nežmogišku veidu yra bejėgis prieš laisvą žodį.

Vakarai pasveikino Rusijos žmones pirmą kartą per radiją vokiečių invazijos dieną 1941 m. Churchillio kalbą rusiškai pertransliavo BBC, o jau 1948 metais buvo reguliariai pradėtos transliuoti į SSSR Amerikos Balso ir BBC programos.

Ludininkai tebeatmena baisius Stalino eros laikus, ir Vakarų radijo programos buvo kaip atominės bombos sprogimas. Buvo setnsacija. Žmonės savo ausimis netikėjo. Pagaliau: per tiek daug metų komunistų tiranijos, žmonės išgirdo žmogišką balsą. Žmonės išgirdo kas vyksta pasaulyje ir jų pačių krašte...

Kelėtą dieną prieš diktatoriaus (Isosio Stalino) mirtį 1953 m. kovo 1 d. pradėjo veikti nauja radijo stotis "Liberation". Ji tuojau pasidarė populiari mūsų šalyje, nors transliacijų tonas režimo adresu atrodė gana ašturus...

Sovietų autokratija

Tačiau ašturus tonas buvo visiškai pateisinamas turint galvoje baisiausią komunizmo modelį — Sovietų autokratija. Vėliau, užėjus atodrekiui, tas tonas sušvelnėjo. Radijo stoties užduotis buvo kiek pakeista ir patis stoties vardas buvo pakeistas į Radio Liberty.

Vos tik šiai stotiai pradėjus veikti, tuč tuojau prasidėjo trukdymai... kurie nusitęsė iki 1956 metų ir per vasarą kelis mėnesius buvo sustabdyti. Bet po Vengrijos revoliucijos nuslopinimo, trukdymai vėl prasidėjo ir tęsėsi iki pat 1963 metų. Tais metais Chruščiovas nusprendė Vakarų valstybių radijo stotis palikti ramybėje. Tačiau šį N. Chruščiovo "amnestiją" nebuvo suteikta Laisvės Radijui.

Visvien tai buvo laimėjimas nors ir ne visiškasis. Laisva, nepriklausoma, bešališka informacija paėmė viršų ant siauros komunistų ideologinės propagandos...

Nuo 1963 metų iki kol trukdyimai buvo atnaujinti po Česlovakijos okupacijos 1968 m. rugpjūčio 21 dienos — buvo nusistovėjęs glaudus dvasinis ryšys tarp Rusijos ir laisvųjų Vakarų žmonių. Tame procese Vakarų radijo stotys vaidino nepaprastai svarbią rolę.

Žmonės sužinojo visa, ką Kremliaus valdovai nuo jų slėpė: žiauriausias teismų baumes prieš Siniauskių ir Danielių, vėliau prieš Ginzburgą ir Galanską.

Juos apjuodinti pasisekė

Nepaisant kaip partijos propagandistai stengėsi tuos žmones apjuodinti, jiems nepasisekė.

Teisinga informacija apie režimo sauvalę buvo transliuojama per radiją... ir darė įtakos samizdatui (pogrindžio leidžiamai spaudai, kuri tuo metu žymiai sustiprėjo).

Agitacija dėl civilinių teisių būtų niekuomet negalėjusi tiek plačiai pasisklisti, jei ta spauda (pogrindžio "samizdat") būtų pasilikusi vien politinių opoziciorių uždaramė ratelyje, bet su Vakarų radijo transliacijų pagalba žmogaus teisių pažeidėjimai Sovietų Sąjungoje buvo pranešti visam kraštui ir visam pasauliui.

Didžiausią įtaką visam tam padarė Laisvės Radijas (Radio Liberty).

Tačiau mūsų kraštui yra reikalingi ne vien tik nuogi faktai. Bolševikams pasigrobus valdžią, krašte kultūra visiškai buvo sunaikinta. Rusija buvo atkirsta nuo greičiausių savo rašytojų literatūros veikalų pačioje SSSR ir Vakaruose.

Režimui be paliovos persekiojant, samizdato šaltiniai yra per mažai krašto kultūriniam reikalams visiškai patenkinti. Laisvės Radijas reguliariai transliuoja Solženicino, Pasternako, Grosmano, Maksimov ir kitų rašytojų veikalus.

Pilka sovietų kultūra

Masinės sovietų kultūros pilkumas, oficialaus "marksizmo-leninizmo-brežnevizmo" idijotiškumas, nepriklausomos minties nebuvimas — ir tačiau Rusija pilnu garu gyvena. Tą galima suprasti pasiklausius Laisvės Radijo.

Ir štai tenka su nusistebejimu išgiršti, kad Amerikoje atsirado pranašas vardu Senatorius Fulbright. Jo planai yra tokie pat kaip ir bet kurio totalitarinio valdovo. Jie paprastai eks-

terminuoja žmones fiziškai, kad tuo tarpu šis senatorius vaidina dvasinio žudiko rolę. Tokios aistringos neapykantos Rusijos ir Rytų Europos žmonėms priešastį yra sunku suprasti...

Ilgas programos rusų kalba taip pat transliuoja Sovietų komunistų "partijos broliai" — Pekine ir Tiranoje (Albanijoje)... Bet tos transliacijos paprastai neįdomios.

Tačiau, kuomet pasiseka pagauti Laisvės Radijo transliaciją, absoliučiai kiekvienas klausosi. Turimomis žiniomis, šis stotis transliuoja programas rusų kalba ir šešiolika kitų kalbų, kuriomis kalba Sovietų Sąjungos žmonės. Nėgana tu, kad Laisvės Radijas perduoda savo klausytojams teisingas informacijas ir apsaugo kultūros vertybes, jis taip pat bando auklėti klausytojus kaip padorius žmones, atitiesti per 50 metų komunizmo tiranijos moraliai suluošintuosius ir kovoti su žmonių galvosinėje susidariusiu surumbėjimu.

Sunku ir išreikšti Laisvės Radijo svarbą Rusijai. Iš šios stoties transliacijų yra galima patirti ką partijos bosai stengėsi nuo žmonių nuslėpti savo valdymo laikotarpyje. Tiesa apie 1930 metų politinius teismus, apie Lenino ir jo rėmėjų tikrąjį veidą ir apie didelį literatūros, filosofijos ir socialinių mokslų paveldėjimą, kuris yra paslėptas bibliotekų užrakintuose kambariuose. Rusijai netekti Laisvės Radijo reiškia netekti to truputėlio mums dar likusių laisvės... laisvės gauti teisingą informaciją apie mūsų kraštą.

Jokia paskira radijo stotis neskuteikia taip plačiai, taip suprantamai Rusijos reikalų supratimo, kaip Laisvės Radijas. Laisvė jaustis esant žmonėmis ir kovoti dėl savo elementariųjų žmogaus teisių — kiekvienas žmogus tuo nori, ir tas laisves jiems atimti yra lygu žmogžudybei.

Fulbright ir jo rėmėjai sako, kad Laisvės Radijas yra šaltojo karo liekana. Perskaitykite šį sakinį atsidėje — kaip absurdiškai jis skamba. Ne, Laisvės Radijas nėra šalto karo liekana, bet yra žmonių būtinybė baigti 250 mil. žmonių moralinį žudymą. O kas liečia šaltąjį karą — jis tebevyksta...

Jeį tamsta norite kovoti prieš šaltąjį karą, Mr. Fulbright, prašom — kovokite! Drauge su Laisvės Radiju, drauge su visais mūsų žmonėmis.

SKAITYK NAUJENAS — JOS TEIKIA GERIAUSIAS, TEISINGIAUSIAS ŽINIĄS

NORMANTAS DAUJOTAS

## LIETUVA MASKVOS VERGIJOJE

11

O kiek man teko nervuotis ir kiek naktų nemiegoti dėl tų nelemtų klaidų ne dėl mano kaltės gimusių.

Dar blogiau, kad abiejų valiutų — litų ir rublių atskaitomybė, užkrauta ant vieno žmogaus pečių, kartais pasidarydavo nepakeliamai sunki. Pagaliau viršiniškai nutarė tą našta padalyti tarp dviejų asmenų: Gričiiu paversta rublių, o man palikta litų atskaitomybė. Bet ir taip pertvarkius, vistiek neišvengdavome klaidų. Vieną kartą, suvedant dienos operacijų balansą, pas Gričiiu sandėlyje pritrūko didokos sumos rublių, bet tuo tarpu pas mane kažkaip atsirado sandėlyje net 230,000 litų per daug, daugiau negu buhalterijos knygoje buvo išrašyta. Po kurio laiko įbėga pas mane susijaudinęs, įraudęs direktorius Cipin ir sako:

"Draugas X., ką darysi — ką dabar darysi, kad turi tokį didelį perteklių savo knygoje?"

Istikinęs, kad mano žinioje esamame sandėlyje tokios stambios klaidos negali būti, bandžiau paįžuokauti iš jo susirūpinimo. Pagaliau sakau jam visai rimtai:

"Maža bėda, drauge Cipinai, kuomet pinigų yra per daug: nueisime visi į Metropolio restoraną, gerokai paūšime. Ru-

siškai sakiau: "Na širokoju nogu pokutim" — ir perteklius išnyks...

"Drauge prašau nejuokauti, žinokite, kad pagal sovietinius įstatymus už perteklių kasoje vienodai baudžiama, kaip ir už nepriteklus..."

"Tuomet eikite ir iškokite nos klaidos buhalterijoje, pas mane jos nerastite, ir tai ne mano klaida", — jau rimčiau pradėjau aiškintis.

240,000 LITŲ "PERTEKLIUS"

Pagalipau Cipinas, mano pasiaiškiniui patikėjo. Bet dar kartą man įsakė nuodugnai patikrinti kasos pinigus sandėlyje ir po valandos pranešti rezultatus.

Kadangi pas mane sandėliuose buvo prisilaikoma pavyzdingos tvarkos: aš prisilaikiau savo išgalvotos sistemos, tad patikrinti savo sudėtas vertybes man buvo tik vieni niekai. Beveik po pusvalandžio aš savo direktoriui Cipinui galėjau užtikrintai pranešti, jog nei mano sandėlio apskaitoje, nei akivaizdoje, jokių pasikeitimų nesurasta, tačiau po to buhalterijai, su visais sąskaitininkais, atskaitomybės knygoje ieškojo klaidos gal tris dienas. Ir vis jiems išeidavo nauja suma, kuri skyrėsi nuo sandėlio apskaitos duomenų.

Ilgainiui nuo 240,000 litų pertekliaus buhalterija nusileido iki 130,000 litų, o trečią dieną iki 90,000 litų, ir tik po trijų dienų rūpesčių ir nemažo galvosūkio sutiko su mano pateiktomis skaitinimais.

Atvejais, kada piniginio sandėlio apys-

kaita nesutikdavo su buhalterijos pateiktas duomenimis, t. y. skaičiais, aš nežinau ką tuomet sakydavo direktorius Cipinas savo vargšams buhalteriams, tik atėjęs pas mane nuolatos gąsdindavo ir garsindavo:

"Jūs, drauge, visą amžlį neišeisite iš kalėjimo (vy ves vek, moj dorogoj, nerasproščate s tiurmoj)".

Banko komisarams nesisekė nei manęs, nei Gričiaus prigrėbti. Tada jie ėmėsi kitokios gąsdinimų taktikos... matyt, norėdami mus pražudyti. Bet kodėl? — aš negalėjau sugalvoti.

Vieną kartą apie pusiau dvyliką valandą nakties, vakarinėms kasoms užbaigus savo darbą, direktoriai — komisarai pareikalavo, kad šią naktį mes su visomis vertybėmis (pinigais ir įvairiais vertybių popieriais) persikeltume į kitą tuščią sandėlį, nes dabartinis mūsų naudojamas sandėlis esąs reikalingas labai svarbiems dalykams sudėti. Ką darysi?... Įsakymas yra įsakymas. Sukvičiame visus banko sargus, kurjerius, kad jie mūsų sandėlį perkraustytų. Išsisą naktį jie sušilę atfinkamais karukais ir vėžimėliais vežė pinigus iš mūsų sandėlio į naujai paskirtą, tačiau iki paryčių vos pusę mūsų vertybių įstengė pervežti.

Pamatė, kad visi dirbo sušilę, patikėjo, kad per trumpas laikas. Tarpusavy pasitarė davė dar 48 valandas laiko perkeltimui, — taigi, dvi paras. Kai jau viską iškrastėme, nubraukėme ne vieną kartą

prakaičiuotą veidą ir ruošėmės eiti į naują sandėlį įvesti tvarką, kaip buvo įprasta; viską sudėlioti, sunumeruoti, nes ten buvo visas netvarkingai ir krūvas sumesta. Man pradėjus tą kryptimi eiti, banko komisaras mus sustabdė. Neikiti! — sako Cipinas. Nereikia... Jie patys pirmiau patikrinsią visų vertybių stovį: žodžiu, padarysą reviziją ir tik po to mum leisą sa vaip tvarkytis.

Man labai keista ir neįtikėtina atrodė: kaip jie tokį mišinį, nieko nežinodami ir, kaip atrodė, tame darbe prityrimo neturėdami tokį, sakyčiau, įvalą galės patikrinti? Taigi ir jų kontrolės duomenys turėtų būti labai toli nuo tikrovės. Po patikrinimo (ne mūsų akivaizdoje) vyr. komisaras grasinančiu balsu, beveik šaukdamas, davė pusvalandį "patikrinti pervežtasias vertybes". Esą, yra didelių trūkumų... O tų klaidų ir trūkumų neturi būti. Vėly komisaras parėkavo ir pakartojo: "Vy dolžny naiti svoji ošibki" (turit savo klaidas atrasti), o jeigu mum nepavyksią, tuo atveju mes būsim suimti ir padėti į kalėjimą. O iš ten vargu ar mes išsiprašysime.

SANDELĲJE YRA 4.500.000 LITŲ PER DAUG

Prisipažinsiu, jog iš baimės mane ir prakaitas išpylė. To laiko taip mažai, tad skubiai ėmėmės tikrinimo, nes supratome, kad tie veltio išperos mum pina pražuties pinkles. Tikrindami ir lygindami mūsų sandėlio duomenis su jų revizijos akto pateiktomis skaitlinėmis, greit suradome,

jog ne mes, bet jie patys yra pridarę klaidų. Tačiau viską juodu ant balto pateikus jiem to nebuvo gana. Kiek dienų palaukę, tie komisarai — revizoriai vėl įsakė skubiai iš to sandėlio viską iškraustyti į trečią sandėlį ir vėl lipo mum ant kulnų, vi saip vėl pradėjo gąsdinti mus. Tai darė sąmoningai, kad skubėdami ką nors pamestume ir kad negalėtume tvarkingai sudėti visų daiktų, kad neįstengtume visko surišuoti. Čia vėl tie sadistai užantspaudavo duris, o vėliau darė savo reviziją, o po to vėl davė mum tik pusvalandį laiko, kad surastume "savo klaidas", nes mūsų duomenų skaičiai ir sumos nesutinka su revizijos pateiktas duomenimis. Bet ir šį sykį mes jiem įrodėme, mūsų skaičiai yra tikri, o ne išgalvoti. Pagaliau po tiek kraujo ir nervų gadinimo ir šikart pavyko mum išsisukti. Gerai žinojau, kad tai buvo bolševikų "specų" mum paspėstos pinkles, kad iš jų neišsisuktume ir patektume kalėjimą.

(Bus daugiau)

Skaitykite ir platinkite  
Dienraštį  
"NAUJIENA S"  
Jos visad rašo  
TEISYBE

**DR. ANNA BALIUNAS**  
AKIU, AUSU NOSIES  
IR GERKLES LIGOS  
PRITAIKO AKINIUS  
2858 W. 63rd STREET  
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229  
Rezid. telefonai: WAIBrook 5-5076  
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto.  
nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta.

**DR. K. G. BALUKAS**  
AKUSERIJA IR MOTERU LIGOS  
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA  
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford  
Medical Building). Tel. LU 5-6446  
Priima ligonius pagal susitarimą.  
Jei neatliepia, skambinti 374-8012  
Telefonai: PROspect 8-1717

**DR. S. BIEŽIS**  
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
3148 WEST 63rd STREET  
Val. kas diena po pietų 1-3; vak. 7-9  
tikėtai antradieniais ir penktadieniais.  
Trečią ir sekmadienį, ofisas uždarytas  
Rez. 3241 WEST 66th PLACE  
Phone: REpublic 7-7868

**DR. C. K. BOBELIS**  
IR  
**DR. B. B. SEITON**  
INKSTU IR ŠLAPOAM TAKU  
CHIRURGIJA  
Tel. 695-0533  
Fox Valley Medical Center  
840 Summit St.  
ROUTE 58, ELGIN, ILLINOIS

**DR. PETER BRAZIS**  
PHYSICIAN AND SURGEON  
2434 WEST 71st STREET  
Ofisas: HEMlock 4-5849  
Rezid. 388-2233  
OFISO VALANDOS:  
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais 1-7 val.  
antradieniais, penktadieniais nuo 1-5, treč.  
ir šeštadieniais pagal susitarimą.

**DR. W. EISIN - EISINAS**  
AKUSERIJA IR MOTERU LIGOS  
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA  
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670  
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-  
siliauja, skambinti MI 3-0001.  
Ofiso telefonai: HE 4-1818 arba RE 7-9700  
Rezidencijos: PR 6-9801

**DR. J. MESKAUSKAS**  
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
VIDAUS LIGU SPEC.  
2454 WEST 71st STREET  
VALANDOS: Pirmadienį, antradienį, ket-  
virtadienį ir penktadienį nuo 8 iki  
7 val. popiet. Ketvirtadienį ir šeštadienį  
nuo 9 iki 11 val. ryto tik  
susitarimu.  
Trečiądieniais uždaryta.

**DR. FRANK PLECKAS**  
OPTOMETRISTAS  
KALBA LIETUVISKAI  
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149  
Tikrina akis. Pritaiko skinius ir  
"contact lenses".  
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

**DR. LEONAS SEIBUTIS**  
INKSTU, PUSLES IR  
PROSTATOS CHIRURGIJA  
2656 WEST 63rd STREET  
Val.: antradienį, nuo 1-4 po pietų.  
ketvirtadienį, nuo 5-7 val. vak.  
Ofiso telefonai: 776-2880  
Naujas rez. telefonai: 448-5545

**DR. P. STRIMAITIS**  
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
Bendra praktika ir chirurgija  
Ofisas 2750 West 71st St.  
Tel.: 925-8296  
Valandos: 2-8 val. vak. Penktadienį  
10-12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.  
Sekmadieniais ir trečiądieniais  
uždaryta.  
Rez. tel.: WA 5-3099

**DR. VYT. TAURAS**  
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
Bendra praktika, spec. MOTERU LIGOS  
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET  
Tel.: PR 8-1223  
OFISO VAL.: pirm., antradienį, trečiąd.  
ir penktadienį 8-12 val. vak. Šeštadienį  
nuo 9 iki 12 val. vak. pagal susitarimą.

**V. Tumasonis, M. D., S. C.**  
CHIRURGAS  
2454 WEST 71st STREET  
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123  
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195  
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl  
valandos skambinti tel. HE 4-2123,  
jei neatliepia, tai telefonai: GI 8-6195.

**P. SILEIKIS, O. P.**  
ORTHOPEDES-PROTEZISTAS  
Aparatai - Protezai, Med. Bap  
dažai. Speciali pagalba kojom.  
(Arch Supports) ir t. t.  
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.  
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629  
Telefonai: PROspect 6-5084.

### BROLIENĖS PASIAUKOJIMAS

(Atkelta iš 3 psl.)

rodymų uždabio gausiai aukojo  
K. V. B-čio kūriniais išleisti.  
Tad jo populiarumas neabejoti-  
nas.

Zymi dalis jo kompozicijų  
rankraščių liko Lietuvoje. Už-  
sienin vykstant, kiek imanoma,  
tų rankraščių pasiimta su sa-  
vimimi. Žymesnė dalis solo dainų  
ir harmonizuotų liaudies dainų,  
pasak brolienės Irenos, tebėra  
rankraščiuose.

K. V. B-io operos, kurią mes  
Čikagoje tuojau pamatysime,  
klavyras išleistas solidžiai ir  
gražiai. Jame prof. Vl. Jakubė-  
nas rašo:

„Jūrėtės ir Kastyčio“ muzi-  
koje yra pilnai išlikusi jo ryškų  
melodijos dovana, turinti aiškių  
lietuviškų bruožų. Yra išlikusi  
ekspresija, pakylanti iki nuosir-  
daus ir šviesaus lyrizmo, viet-  
mis giliaus liaudies bei melan-  
choliškos, o kitur, ypač paskuti-  
niame operos veiksmo, teikianči-  
si stiprių dramatiškų momentų.  
Kiek suprantama išliko dalinai  
ir K. V. Banaičiui būdinga egzot-  
inė harmonija, dažnai paremta  
senovinėmis tonacijomis (daz-  
niausiai dorine, ir ypač aiški-  
domiai pavartota frygine) arba  
tonikos ir dominantės ar subdo-  
minantės mišiniu.“

Jeį šis vertinimas mums ne-  
visai įkandamas, pasiklausykime  
pastatymo ir susidarykime  
savo nuomonę.

Gero medžio gerai sėklai rei-  
kia geros dirvos. Brolienė Ire-  
na klausia, iš kur steina talen-  
tai (žinoma, didieji J. K.). Ji ir  
atsako, kad talentai paveldimi  
iš protėvių. Prie paveldėjimo čia  
galėjume pridėti ir šeimos tradi-  
ciją. Tai komp. K. V. Banaičio  
senolė, Jieva Lėverytė, buvo  
kantarka — kaimo giesmininkė.  
Jo tėvo dėdė kun. Banevičius bu-  
vo nepaprastas tenoras, o septy-  
nios tetos buvo puikios kantar-  
kos. Jo paties mama turėjo puik-  
ų balsą, o dėdė P. Pranaitis bu-  
vo vienas pirmųjų kompozitorių  
šalia dr. V. Kudirkos ir kitų pa-  
našių talentų, dabartinės mūsų  
muzikos pionierių.

Jeigu komp. K. V. B. nebūtų  
Amerikoje turėjęs savo angelo  
— brolienės Irenos, mes dabar  
jo operos nematytume. Užtektų  
čia mums jo kantatų, sonatų ir  
liaudies dainų. Kitas jo angelas  
ar angelukas buvo sesers  
dukė solistė Salomėja Nasvyty-  
tė-Valiukienė, kuri jam paskre-  
toriaudavo. Ji dabar uliaai dar-  
buojasi jo rankraščių išspaus-  
dinti. Dar paminėti reikia mu-  
zikę Giedrę ir ir solo šokėją Da-  
nutę Nasvytytę, kurias talen-  
tų giminystė riša su komp. K.  
V. Banaičiu.

### LABDARA ILLINOJUI KĄSTUOJA BILIJONĄ

Kiekvienas ketvirtas vaikas  
Čikagoje yra išlaikomas iš  
šalpos. Tokių išlaikomų nuo  
gimimo iki 18 metų amžiaus  
Čikagoje yra 338,000. Prieš  
porą metų iš 1,150,000 Čica-  
gos vaikų iki 18 metų amžiaus  
iš šalpos gyveno 20 nuosim-  
čių, šiomet jau 29 nuosim-  
čiai. Apie milijonas žmonių  
Illinojui gauna tokią ar kitokią  
šalpą, kuri mokesčių mo-  
kėtojams kaštuoja gerokai virš  
bilijono dolerių.

Nuo 1965 iki 1969 metų iš  
viešosios šalpos išlaikomųjų  
sąrašai padaugėjo 25 nuosim-  
čiais, o nuo 1970 iki 1971 me-  
tų jau 60 nuosimčių. Prade-  
dant 1969 metais Čikagos sri-  
tyje apie 87,000 darbų sumažė-  
jo, daugiausiai dirbtuvėse,  
plieno liejyklose ir statyboje.

1967 metais tik 37 nuosim-  
čiai iš galinčių gauti tegavo  
šalpą, o 1971 metais jau gavo  
62 nuosimčiai. Ko mažiausiai  
šalpos tegavo seni, akli ir ne-  
darbingieji. Seimos su išlaiko  
mais vaikus beveik visos gavo  
šalpą.

Illinojui ir kitose šiaurinėse  
valstijose darbo neturintieji  
tėvai gauna šalpą iš ADC (iš  
išlaikomųjų vaikų šalpos fondu),  
o dirbantiesiems iš šalpos, jei  
jy uždabnis yra mažesnis kaip  
šalpa, primokama tiek, kad  
per metus išėitų nemažiau kaip  
\$3.200. Tačiau nepaisant visų  
pastangų tokias šeimas išlai-  
kyti krūvoje, 83 nuosimčiai  
šelpiamų šeimų tėvai negyve-  
na su savo šeimomis; iš tų tė-  
vų apie 45 nuosimčiai nėra ve-  
dę savo vaikų motinų.

**GRADINSKAS**  
PATI NAUJOJI  
SPALVOTA TV  
LENGVAUSIAI  
NUSTATOMA  
2512 W. 47 ST. — FR 6-1998  
LIETUVI, EIK PAS LIETUVI!

PERKRAUSTYMAI  
**MOVING**  
Leidimai — Pilna apdrauda  
**ZEMA KAINA**  
**R. SERENAS**  
2047 W. 67th Pl. WAIBrook 5-8063

**MOVING**  
Apraustas perkraustymas  
iš įvairių atstumų.  
**ANTANAS VILIMAS**  
823 West 34 Place  
Tel.: FRontier 6-1882

**SOPHIE BARCUS**  
RADIJE SEIMOS VALANDOS  
Visos programos iš WOPĀ.  
1490 kil. A. M.  
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirma-  
dieno iki penktadienio 11-12  
val. ryto. — Šeštadienį ir sek-  
madienį nuo 8:30 iki 9:30 val.  
ryto.  
Tel.: HEMlock 4-2413  
7729 So. MAPLEWOOD AVE.  
CHICAGO, ILL. 60629

### POEZIJOS VEIKALAI

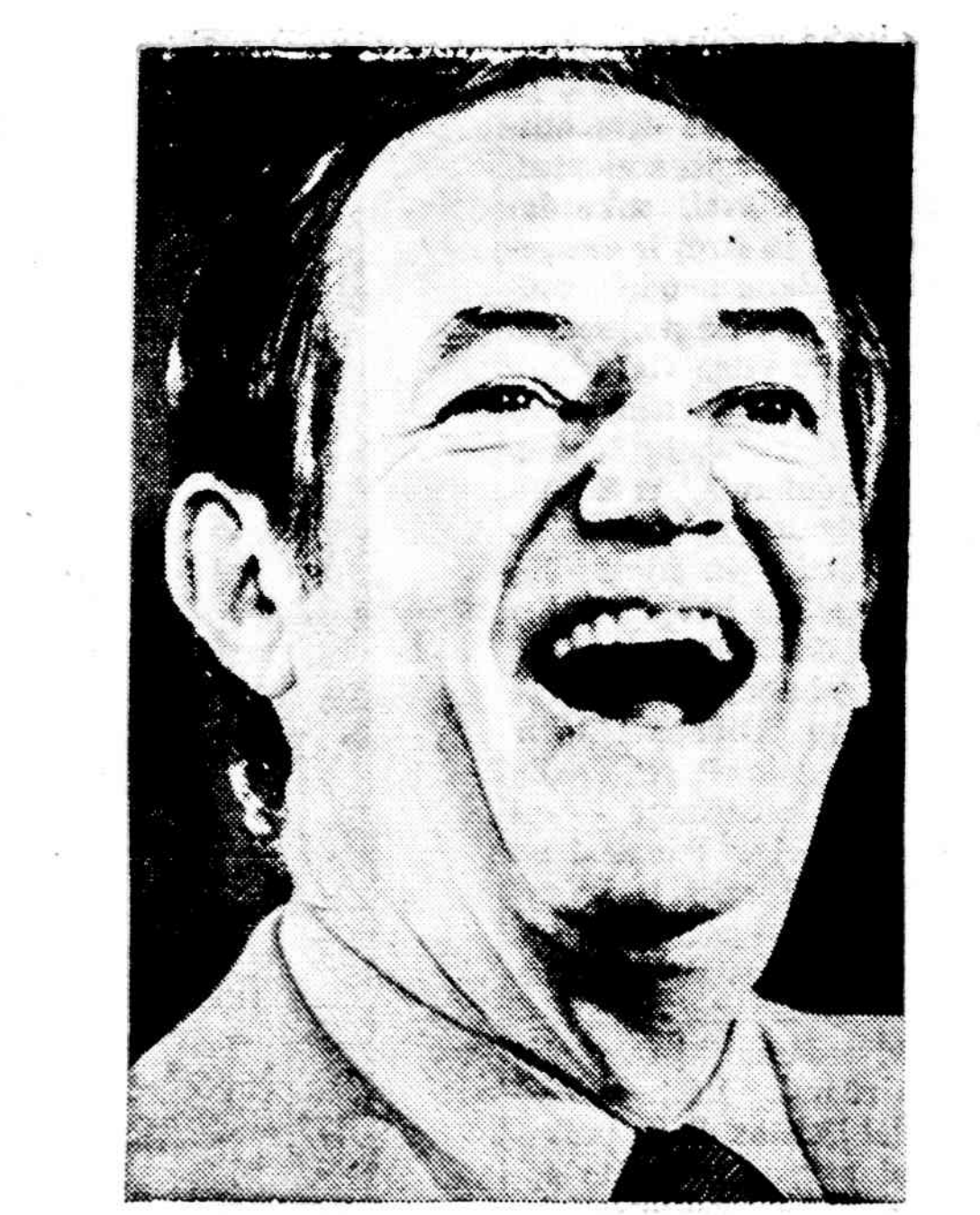
Poezija — kaip pavasaris, kuris pradžioje pro tirpstantį sniegą liepia  
uždymui išskleisti mažutį, demantų spindulį žiedą, apkaisto medžių šakas  
zirginiais, kaip konfėtėmis ir pamazū įveidą į gamtos vaizdų ir garų ste-  
bukus. Dramatiškai besikeičiančiuose gamtos scenovaidžiuose svajoja,  
juokauja ir verkia poetai, pajegdami išreikšti žodžiais jausmų ir minčių  
gelmes.

Naujienose yra gausus pasirinkimas poezijos leidinių:

1. J. Augustaitėytė - Vaičiūnienė, ŽVAIGŽDŲ NAKTYS. Didelio for-  
mato, 126 psl. Kaina \$1.—
2. Jurgis Baltrušaitis, ŽEMES PAKOPOS. Elegijos, giesmės, poemos.  
Kišeninio formato, 157 psl. \$2.00.
3. Butkų Juzė, EILERĄŠČIAI IR RASTAI. 155 psl. \$1.50.
4. Vincas Jonikas, LYDEJAU VIESNIAI VETROJE. Eilijų rinktinė, 169  
psl. Kaina \$3.00.
5. Kleopas Jurgellonis, GLUOI - LIŪDŪ. Lyrikos eiles, 105 psl. \$2.00
6. Anatolijus Kairys, AUKSINĖ SEJA. Eilėraščiai, 86 psl. \$2.00.
7. Nadas Rastenis, TRIJŲ ROZIŲ SVENTE. Eiluoti pasakojimai apie  
išsvietintas lietuvaites senovės laikais, su autoriaus iliustracijomis. \$5.00.
8. Nadas Rastenis, THE FOREST OF ANYKŠČIAI, Antano Baranauko  
"Anykščių šilės", vertimas, 42 psl. \$2.00.
9. Balys Rukša, UGNIES PARDAYEJAS. Eilės, 95 psl. \$1.00.
10. Stasys Santvaras, ATDARI LANGAI. Rinktinių lyrika, 167 psl. \$3.00.
11. Stasys Santvaras, AUKOS TAURE, 5-ji lyrikos knyga, 152 psl. \$2.50.
12. Petras Sagatas, SAULELEIDŽIO SPINDULIUOSE. Eiluoti kūrini-  
niai, 92 psl. \$1.00.
13. Petras Sagatas, PLAUK, MANO LAIVELI. Eilėraščiai, 112 psl. \$1.00
14. Eugenijus Gruodis, AGUONOS IR SMELIS. Eilės, 70 psl. \$1.00.
15. Elena Tumišenė, KARALIAI IR ŠVENTIEJI. Eilėraščiai, 80 psl. \$2.50.
16. Alfonsas Tyrulio, METU VINGIAI. Lyrikos rinktinė, 180 psl. \$3.00.
17. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI. Mitologijos posmai,  
45 psl. \$1.00.
18. Adomas Jasas, BŪK PALAIMINTAS. Poezija, 115 psl. \$3.00.

Norėdami įsigyti šias ar kitas knygas, prašome atsilankyti į Naujien-  
raštinę arba užsakyti paštu, pridėdami čekį ar pinigų orderį.

**NAUJIENOS,**  
1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608



Buvęs viceprezidentas, sen. Herbert Humphrey tikisi vėl gauti de-  
mokratų partijos nominaciją ir svaioja sumušti prezidentę Nixoną  
lapkričio mėn. rinkimuose.

### Nuslėptas pigus planas

Chicagai apvalyti  
Ralph Nader, pagarsėjęs  
valdžios ir korporacijų ydu  
aikštėn kėlėjas, vadinamas  
vartotojų advokatu, paskelbė  
kad Armijos inžinierių korpu-  
sas yra paruošęs planą, kaip  
už \$2 bilijonus galima apvalyti  
Chicagos metropoliją nuo tar-  
šos, nuleidžiant visas srutas ka-  
nalizacijos vamzdžiais į toli-  
mų ūkių laukus ir ganyklas ir  
t. p., kur švirkštami išlaistyti  
laukai tie skysčiai būtų gera-  
traša ir pakeltų pasėlių der-  
lius ir gyvulių pašarą.  
Kol toks laukuose išlaistytas  
nešvarus vanduo per podirvį  
vėl pasiektų vandens sroves, jis  
būtų per žemę, smėlį ir žvyrą  
tiek išsifiltravęs, jog pasidary-  
tų geriamos kokybės. Panaši  
operacija jau yra praktikuo-  
jama Muskegone, Mich., ir duo-  
danti labai patenkintam vai-  
sius. Tačiau valdžios adminis-  
tracija tą planą nuslėpusi ir  
Nader reikalauja tą planą vie-  
šai paskelbti.

### Konfiskavo narkotikų už 250,000 dolerių

Chicagos policija su detekty-  
vais pirmadienio naktį apart-  
mante 1836 S. Millard Ave. už-  
klupo ir suėmė 5 asmenis, be-  
pilstančius į vokiškius pūstre-  
ties šimto tūkstančių vertės nar-  
kotikus — heroiną ir kokainą.  
Vienas kontrabandininkas bu-  
vo sučiuptas bebandom dido-  
kų gryno heroino maišuką iš-  
pilti į virtuvės baseiną. Kon-  
trabandininkai buvo tiek užsi-  
barikadavę, kad policija turė-  
jo duris išmušti kūjais, o gele-  
žines lango stangas nupjauti  
specialiu piūklū.

### Lietuvių protesto demonstracija

Lietuvių jėzuitų provinciole  
Tėvo Kijausko pranešimu, šį  
šeštadienį 12 val. ryto Chica-  
gos Civic Centre įvyksta Lietu-  
vių maldos demonstracija.

### protestuojant prieš tikėjimo persekiojimą rusų komunistų okupuotoj Lietuvoj.

Demonstracijoje prašomi dalyvauti katalikai, evangelikai ir kt. ti-  
kybų lietuviai.

### Jono Lipskio įpėdinams

Prieš Antrąjį Pasaulinį Karą  
Amerikoje mirusio Jono Lips-  
kio palikimas atiteko Lietuvoje  
gyvenančiai seseriai Joanai  
Jankauskienei - Domeikienei.  
Po karo dalis palikimo, keli  
tūkstančiai dolerių, yra užsi-  
likę Amerikoje, į kuriuos turi  
teisių pati Joana Domeikiene  
arba jos vaikai: Karolis Jan-  
kuskas, Kristina Jankaus-  
kaitė ir Ricardas — Albinas  
Domeika. Spėjama, kad pas-  
tarieji gyvena JAV-bėse ar Ka-  
nadoje.

Paminėtieji, arba apie juos  
žinantieji malonėkite rašyti  
Lietuvos Generaliniam Konsu-  
lui New Yorkė:  
Consulate General of  
Lithuania  
41 West 82nd Street  
New York, N. Y. 10024

### Dėl Alvudo namo

Alvudas Čikagoje nusipir-  
ko namą, esantį 6517 S. Cali-  
fornia Ave. Visais šio namo  
reikalais atsakominga yra Al-  
vudo valdyba: 1. Pirmininkė  
Z. Girdvainytė, gyv. 2457 W.  
46th St., 2. Vicepirn. Dr. Jo-  
nas Adomavičius, gyv. 2319  
W. Garfield Blvd. ir 3. Sekre-  
torė Ona Algmienė, gyv.  
4549 S. Talman, Chicagoje.  
Visais Alvudo namo reikalais  
prašome kreiptis į minėtus as-  
menis. (Pr.)

GRATYTI KASDEN  
**NAUJIENAS**  
— IŠ TIRPIKŲ SKLEIDŽIAUS  
Lietuvių tautiškumo ir patrioti-  
zmo programai  
**NAUJIENOS**

**ONA VASKEVIČIUS - OLİŠAUSKAITĖ**  
Gyv. Brighton Parko apylinkėj  
Mirė 1972 m. kovo mėn. 27 dieną, sulaukusi 58 metų amžiaus.  
Gimusi Lietuvoje, Utenos mieste.  
Amerikoje išgyveno 22 metus.  
Paliko nuilūde: vyras Jonas, Lietuvoje liko sesuo ir 3 broliai bei  
kiti giminės, draugai ir pažįstami.  
Trečiądienį, 4:00 val. p. p. kūnas bus pašarvotas Eudeikio koply-  
čioje, 4330 So. California Avenue.  
Penktadienį kovo 31 dieną 9:30 val. ryto bus lydima iš koplyčios  
į Lietuvos Tautines kapines.  
Visi a. a. Onos Vaskevičius giminės, draugai ir pažįstami nuosir-  
džiai kviečiami dalyvauti laidotuves ir suteikti jai paskutinį pata-  
ravimą ir atsiveikimą.  
Nuilūde lieka:  
Vyras, sesuo, broliai, giminės,  
Laidotuvių Direktorai Dovydas F. Gaidas ir Gerdaldas F. Daimid.  
Tel. LA 3-0440.

**GELININKA (PUTRAMENTAS)**  
Linksmumo arba liūdesio valandoms  
gražiausios gėlės ir vainikai namų  
piu papuošimui ir sezoninės  
kapams gėlės.  
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)  
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

**GUŽAUSKŪ**  
GELES VISOMS PROGOMS  
BEVERLY HILLS GELINYČIA  
2443 WEST 63rd STREET  
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

**PETKUS**  
TĖVAS IR SŪNUS  
**MARQUETTE FUNERAL HOME**  
2533 W. 71st Street  
Telefonai: GROvehill 6-2345-6  
1410 So. 50th Ave., Cicero  
Telefonai: TOWNhall 3-2108-9  
**TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS**  
AIKŠTE AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktoriai  
**MAŽEIKA & EVANS**  
6845 SO. WESTERN AVE.  
**TRYS MODERNIŠKOS**  
**AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS**  
MAŠINOMS VIETA  
REpublic 7-8602 REpublic 7-8601

**EUDEIKIS**  
SENIUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA  
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI:  
**DOVYDAS P. GAIDAS** **GERALDAS F. DAIMID**  
1605-07 So. HERMITAGE AVENUE  
Tel.: YARDS 7-1741-1742  
4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE  
Telefonai: LAfayette 3-0440  
MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

**VARIAI:**  
Chicago  
Lietuvių  
Laidotuvių  
Direktorių  
Asociacijos  
**AMBULANCE**  
PATARNAVI:  
MAS CIENA  
IR NAKTI  
★  
TURIME  
KOPLYČIAS  
VISOSE MIESTO  
DALYSE

**ANTANAS M. PHILLIPS**  
3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YARDS 7-3401

**BUTKUS - VASAITIS**  
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003

**PETRAS BIELIŪNAS**  
4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAfayette 3-3572

**GEORGE F. RUDMINAS**  
3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YARDS 7-1136-1139

**STEPONAS C. LACK IR SŪNUS**  
(LACKAWICZ)  
2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213  
2314 WEST 23rd PLACE VIRginia 7-6672  
11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4410

**P. J. RIDIKAS**  
3354 So. HALSTED STREET Phone: YARDS 7-1911

**LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS**  
10821 So. MICHIGAN AVE. Phone Commodore 4-2228  
649 EAST 162nd ST. Phone Commodore 4-2228  
South Holland, Illinois

help your  
**HEART FUND**  
help your HEART

# GINTARA DAUGIAU VERTINA NET UŽ DEIMANTUS...

Mes, kalbėdami apie gintarą, neretai pavadiname jį lie-  
tuviškuoju auksu. Taip, tur-  
būt, galvojama nuo neatmenamų  
laikų. Gintarinių papuoša-  
lų menamai buvo rasta net  
ir milžinkapiuose. Man rodos,  
jog A. Lietuvininkas gintarą  
labiau vertina ir už deimantus.  
Jis ir savo puošniau užėgį ir  
salę yra pavadinęs Gintaro  
vardu. Kaip jau žinome, jis  
dosnus labdarai ir visada ne-  
šaltas kultūros reikalams. Sta-  
tomai Viktoro K. Banaičio ope-  
rai Jūratai ir Kastyciųiu paau-  
kojo net penkis šimtus dolerių.  
Kai tai sužinojau, man taip ir  
dingtelėjo mintis, jog tokia  
stambi suma jis skyrė ir dėl  
savo meilės gintarui. Juk  
ir jūrų deivė Jūrata gyvenon  
gintarinuose rūmuose arti  
Lietuvos žemės, Palangos kran-  
tų.

Vėliau jau iš kitų patyriau,  
jog tokių sentimentų pagundai  
galėjo būti daugiau priežastijų.  
A. Lietuvininkas, kaip ir komp.  
V. Banaičis, būdamas Suvalkijos  
lygumų sūnus, brangina  
ne tik gintarą, bet myli ir jū-  
rą. Tiesa, Suvalkijos krantų  
neskalauja marių vilnys, bet  
jos lygumos, kai išplaukia ru-  
gajai, kviečiai ir veslūs vasarajai,  
taip žalia vilnim siūbuoja ir  
banguoja bei žavi mūsų akis  
ir širdis. Bandžiau tos stambios  
aukos prasme sužinoti ir iš pa-

bdavo lyčiai garbinami. Kaip  
ir dievai. Daugiausia tuose jų  
kūrinuose jaučiama dramatis-  
ka jampa ir tragiska atomaz-  
ga. Mat, tie dievai, sukurdami  
žmogų, į jo širdį ir smegenis  
iliejo ir daug nuody: puikybės,  
pavydo, keršto, neapykantos  
ir kitų ydų. Gal kitaip ir ne-  
galėjo būti. Ir pačių dievų  
tarpe apstu netobulų ženklų.  
Ir jie pavyduliauja, savo puik-  
kybe lenktyniauja vienas su  
kitu, jie pikti ir kerštingi. Ką  
čia gali menkas žmogus ir be-  
suprasti. Gal taip ir reikia  
pilnai jų tobulybei. Pačiame  
graikų dievų Olimpe būta ir  
blogio dievų, kurie savo galią  
pareiškėdavo setoniškoje vel-  
niškoje galybėje. Panašiai tai  
atsispindi ir Jūratos ir Kastycių  
legendoje padavime. Čia  
jūrų deivė Jūrata pamylė ai-  
stingai Lietuvos žemės sūnų  
žveją, įsivesdama jį į savo gin-  
tarinius rūmus. Rūstusis Per-  
kūnas dėl žeisitos dievų puikybės,  
gal pavydo ir keršto ap-  
mintas lūžimo siautulyje su-  
daužė į šipulius tuos gintari-  
nius rūmus, sumalė į trupinius,  
kuriois ir dabar išskalauja jūr-  
ų gėlių bangos į Baltijos  
pakrantes.

Mes nežinome kokiais laikais  
atsirado šie graikiško dievų  
meilės ir pykčio elementu tu-  
rinti legenda. Ji, rodos, skęsta  
ar atsiremia į tuos laikus,  
kada žemaičiuose dar tebevis-  
patavo dievas Perkūnas, o jie  
patys garbino dar ir jūrų deivę  
Jūrata. Nors tematikoje ji  
turi panašumą į graikų sukurtas  
panašaus pobūdžio dramas,  
bet ji rodos, bus savo prigminti  
ir lietuviška, nes visas jos veiksmas  
vyksta senovės lietuvių gyvenimo  
aplinkoje.

Rodos, apie šį padavimą iš  
spaudos puslapių buvo suži-  
noma tik 1842 metais, kai Liud-  
vikas Adomas Jucevičius jį  
paskelbė savo išeituose atsimenuose.  
Reikia manyti, jog šis padavimas  
buvo giliai paskendęs liaudies  
labuorių ir gal mažai žinomas  
bajorijos tarpe. Poetas Adomas  
Mickevičius 1824 metais  
vasarojo Palangoje, bet gyven-  
damas bajorijos aplinkoje, apie  
jį nieko nebuvo girdėjęs, nes  
kitaip jis tokį vertingą padavimą  
tikriausiai būtų panaudojęs  
savo kūryboje. Aušros laikais  
jau plačiai jis praskamba.  
Poetas Andrius Višteliauskas  
savo laiške Šliupui pasigiria,  
jog pagal jį esą užsimojęs  
parašyti eiles. Aleksandras  
Fromas Gužutis to padavimo  
paveiktas parašė 5-kių veiksmų  
dramą. Kiek vėliau šis padavimas  
— legenda pasidarė labai vertinga  
medžiaga mūsų literatūros  
kūryboje ir dailės mene. Jos  
būta gal ir ne vieno varianto,  
nes L. A. Jucevičius sako savo  
užrašuose, jog Perkūnas sudaužė  
Jūratos gintarinius rūmus, o  
Kastycių prikalė prie uolų jūrų  
dugne, ir dabar todėl girdisi  
marioms siaučiant, jo vaijojimas.  
Tuo tarpu poetas Maironis gal  
dėl skirtingo varianto ar kitokios  
interpretacijos baladėje mini,  
jog Kastycių jūros bangos išbu-  
čiavusios išmetė į smėlėtą  
krantą.

Kompozitoriaus Viktoro K.  
Banaičio opera, sukurta pagal  
Bronės Buivydatės parašytą  
libretą. Nors jos gimimo met-  
rika datuota 1931 metais, bet  
neabejojama, jog ta idėja bus  
buvusi gimusi ir jo širdyje iš-  
nešiota ilgu metus. Girdėjau,  
kad ir muzikos garsuose irgi  
jaučiama ta dramatiška jampa  
ir tragiska veikalo atomazga.  
Ji visa perpinta ir ataušta  
liaudies melodijų atgarsiais,  
kaip tai pasireiškia ir visoje jo  
muzikinėje kūryboje. Si jo  
opera, kaip girdėjau iš muzi-  
kų tarpo, esanti ne tik pati vir-  
šūnė — vainikas jo muzikinėje  
kūryboje, bet ją esą galima  
jrkijuoti į kitų lietuvių autorių  
parašytų operų pačią pirmau-  
jančią vietą. Nors, žinoma, ji



Japonijos vyriausybė padovanojo savo imperatoriui naują pajūrio vilą. Nuotraukoje imperatorius Hirohito ir jo žmona Nagako vaikštinėja jūros pakraščiu. Vila yra 90 mylių nuo Tokijo ir jos vardas "Susako".

## REAL ESTATE

**REAL ESTATE FOR SALE**  
Namai, Žemė — Pardavimui

**REAL ESTATE FOR SALE**  
Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS  
IR ZEMAIS NUOSIMČIAIS MENSĖSINIAIS ISSIMOKĖJIMAIS  
DEL VISŲ INFORMACIJŲ, KREIPKITE SI

### MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas  
2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7474

---

### BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ VALDYMAS — NOTARIATAS — VERTIMAI

**[VISŲ RŪSIŲ DRAUDIMO AGENTŪRA]**

### J. BACEVICIUS — BELL REALTY

INCOME TAX SERVICE  
6455 So. Kedzie Ave. — Prospect 8-2233

**M. A. SIMKUS**  
Real Estate, Notary Public  
**INCOME TAX SERVICE**  
4259 S. Maplewood, Tel. 254-7450  
Beto daromi ir liudijami vertimai,  
pildomi pilietybės pareiškimai ir  
kitoki blankai.

**LAIMINGI NAMAI**

2 BUTŲ PO 5 KAMBARIUS veik-  
naujas mūras. Patogi vieta — blokas  
nuo Marquette Parko. Atskiri šil-  
dynai. Naujas garažas. \$43,000.

6 KAMBARIŲ LIUKSUS 15 m. mū-  
ras — arti Kedzie ir 81 St. Centrali-  
nis oro šaldymas, kilimai, įrengtas  
beismantas. \$30,900.

2 BUTŲ MŪRAS, namas — geras.  
išnuomotas, kambarių sistema. Arti  
ryžius nuo mūro. Tinka pensininkų  
kraujai gyventi ir gauti dolerių prie-  
dą. Kaina \$21,000.

5 BUTŲ 25 M. MŪRAS — visai arti  
ir pačiam Marquette Parke. Puikūs  
įrenginiai. Dideli modernūs kambariai  
ir virtuvės. Labai patraukli  
kaina. Teraukitės.

TIKRAI 1½ AUKŠTO 2 butų mūras  
20 metų. 2 auto garažas. Gazo base-  
board šildymas. Gražus, sausas įren-  
gtas beismantas. Marquette Parke. —  
\$35,000.

10 BUTŲ MŪRAS, apie \$14,500  
nuomos. Marquette Parke. Kaina  
\$74,700. Investuokite pelningai ir  
saugiai.

DIDELIS 6 kambarių mūras. Mo-  
dernus 2 auto garažas, kabinetų vir-  
tuvė, gazu šildymas. Puikus namas  
gyventi Marquette Parke. \$22,500.

ZEMES — 30 pėdų su garažu prie  
pat parko. \$10,400.

**Valdis Real Estate**

7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

APYNAUJIS 2-jų butų gražus mūr.  
po 3 mieg., alumin. langai, karštu van-  
deniu šiluma gazu. 2-jų autom. gara-  
žas. Gražioje vietoje prie parko. —  
\$40,500.

6 KAMB. MŪR., moderni virtuvė ir  
vonia, alumin. langai, karštu vandeniu  
šild. gazu. Marquette Parke. \$21,500

APYNAUJIS 1½ aukšto mūr., alumin.  
langai, šiluma gazu, įrengtas rūšys  
2-jų autom. garažas. Marquette Par-  
ke. \$38,500.

GRAŽUS 4 BUTŲ mūr., alumin. lan-  
gai, karštu vandeniu šild. gazu, mo-  
dernios vonios. Mūr. garažas. Mar-  
quette Parke. \$32,000.

VIRŠ 50 PĖDŲ plotis, gražus kam-  
binis skydas. 2-jų butų namai, Oak-  
lawn, Teraukitės.

LABAI GERAS 10 butų mūras, 2  
automobiliu mūro garažas, Marquette  
Parke. — Tik \$88,000.

**HELP WANTED — FEMALE**  
Darbininkų Reikia

**LIVE IN HOUSE KEEPER**  
Own room. Near North Apt.  
One adult. Good salary. Must  
have good references &  
speak Some English.  
SU 7-0520

**A. & L. INSURANCE & REALTY**  
**A. LAURAITIS**  
INCOME TAX  
4645 So. ASHLAND AVE.  
LA 3-4775  
(Currency Exchange Įstaiga)  
Pigūs automobilių draudimai.

**A. TVERAS**  
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS  
Pardavimas ir Taisymas  
2646 WEST 69th STREET  
Tel.: REPUBLIC 7-1941

**TERRA**  
Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos  
visoms progoms.  
3237 WEST 63rd ST., CHICAGO  
Telef. 434-4660

**A. G. AUTO REBUILDERS**  
Čia automobiliai išlyginami ir nuda-  
žomi. Darbas atliekamas sąžiningai  
ir gerai, prityrusių darbininkų. Kai-  
nos nebrangios.  
3518-24 W. 63rd Street, Chicago, Ill.  
TEL. — 776-5888  
Anicetas Garbačiauskas, sav.

**NERIS REAL ESTATE**  
3009 WEST 63rd STREET  
Tel.: 471-0321

**BUILDERS AND CONTRACTORS**  
Namų Statyba ir Remontas

**HEATING CONTRACTOR**  
Irengiu naujus ir perstatau senus vi-  
sų rūšių namo apšildymo pečius ir  
air-conditioning ir naujus ir senus na-  
mus. Irengiu vandens boilerius ir  
stogu rinas (gutters). Darbas atlie-  
kamas greit, sąžiningai ir garantuoti.  
Apskaičiavimai nemokamai.  
Turi leidimus dirbti mieste ir  
užmiesčiuose.

**DOMAS ZUKAUSKAS**  
HEATING & SHEET METAL  
4444 So. WESTERN AVE,  
CHICAGO, ILL. 60609  
TEL.: VI 7-3447

**HOMF INSURANCE**

Call: Frank Zopolis  
3208½ W. 95th St.  
GA 4-8654

**Federalinių ir valstijos pajamų  
mokesčių apskaičiavimas**  
INCOME TAX  
Nekilnojamo turto pirkimas -  
pardavimas  
REAL ESTATE  
Parasų pildulijimas  
NOTARY PUBLIC  
Draudimo informacijos  
INSURANCE  
NAUJAS ADRESAS  
SIMAITIS REALTY  
2951 W. 63 St. (prie Sacramento)  
tel. 436-7878

**K. ERINGIS**  
CALIFORNIA SUPER SERVICE  
Taisomi auto motorai, stabdžiai,  
tune-ups ir t. t.

4824 So. CALIFORNIA AVE,  
CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9227

Kas tik turi gerą skonį,  
Viską perka pas Lieponį!

### LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

**FURNITURE CENTER, INC.**

Marquette Pk., 6211 So. Western, PR 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo  
9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 val.

Ilgamečio BALFO pirminjinko, prelato J. B. Končiaus knyga  
**ATSIMINIMAI IS BALFO VEIKLOS**

404 dideli puslapiai, daug nuotraukų.  
Kieti viršeliai \$4,00, minkšti — \$3.00.

Įdomi knyga kiekvienam lietuviui, ypač tremtiniui. Geriausia  
dovana globėjui, siuntusiam siuntinius į Vokietiją ir kitas  
tremties vietas. Knygą pasiūsimė adresatui, jei pasiū-  
site čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

### NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

**SIUNTINIAI Į LIETUVĄ**

VYTAUTAS ZUKAUSKAS — MARIA NOREIKA

2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. • Tel. WA 5-2787

Didelis pasirinkimas įvairių prekių,  
AUTOMOBILIAI, ŠALDYTUVAI, MAISTAS, PINIGAI.

**SIUNTINIAI Į LIETUVĄ**

### COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE  
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737  
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320

Įvairių prekių pasirinkimas, motociklai, šaldytuvai, automobiliai,  
maistas, doleriniai Certifikatai.  
V. VALANTINAS

**MOVING — Apdraustas perkraustymas**  
Pigus ir sąžiningas patarnavimas. Naujausi kraustymo  
įrankiai. Ilgų metų patyrimas.

**AL NAUJOKAITIS**

2022 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-3208

J. AUGUSTAITIS

### ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga. Kaina \$1.50

Net vienas žmogus, noris pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano  
Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaitis pa-  
rašytos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti ne-  
tolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusių ir Smetonos valdymo  
laikotarpį pažintiesiems žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiau-  
siai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaitis knyga galima gauti "Naujiuose" darbo valandomis.  
Kas negali užėiti į "Naujienas", tai prašomas persiųsti \$1.50 čekį  
arba Money Orderį, pridėdant 20 c. persiuntimui paštu, tokiu adresu:

**NAUJIENOS**

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigų, tuojau knyga pasiusime.

ir neverčia nuo piedestalo pa-  
saulinių muzikų, operų kūrė-  
jų, genijų, bet esanti parašyta  
taip talentingai, jog pastatymas  
ir kitų tautų scenose nebūtų  
suniekintas ir gal prašoktų  
ne vieną šiandieninių operų  
pastatymą. Tad ir šios ope-  
ros išvedimas į rampos šviesą  
yra didelės reikšmės dalykas  
gal net prasišviečiantis durys  
toliau, nei siekia mūsų lietu-  
viškas akiras.

Savaime suprantama, jog  
šios lietuviškos operos pasta-  
tymas scenoje yra nepaprastai  
iššūkis. Simboliškai lyginant  
tai, kaip ir gintarinių rūmų  
statyba. Ir optimistiškai tikint,  
jog bilietai pritruks į visus ke-  
turius spektaklius, vis tiek  
patavo dievas Perkūnas, o jie  
patys garbino dar ir jūrų deivę  
Jūrata. Nors tematikoje ji  
turi panašumą į graikų sukurtas  
panašaus pobūdžio dramas,  
bet ji rodos, bus savo prigminti  
ir lietuviška, nes visas jos veiksmas  
vyksta senovės lietuvių gyvenimo  
aplinkoje.

Rodos, apie šį padavimą iš  
spaudos puslapių buvo suži-  
noma tik 1842 metais, kai Liud-  
vikas Adomas Jucevičius jį  
paskelbė savo išeituose atsimenuose.  
Reikia manyti, jog šis padavimas  
buvo giliai paskendęs liaudies  
labuorių ir gal mažai žinomas  
bajorijos tarpe. Poetas Adomas  
Mickevičius 1824 metais  
vasarojo Palangoje, bet gyven-  
damas bajorijos aplinkoje, apie  
jį nieko nebuvo girdėjęs, nes  
kitaip jis tokį vertingą padavimą  
tikriausiai būtų panaudojęs  
savo kūryboje. Aušros laikais  
jau plačiai jis praskamba.  
Poetas Andrius Višteliauskas  
savo laiške Šliupui pasigiria,  
jog pagal jį esą užsimojęs  
parašyti eiles. Aleksandras  
Fromas Gužutis to padavimo  
paveiktas parašė 5-kių veiksmų  
dramą. Kiek vėliau šis padavimas  
— legenda pasidarė labai vertinga  
medžiaga mūsų literatūros  
kūryboje ir dailės mene. Jos  
būta gal ir ne vieno varianto,  
nes L. A. Jucevičius sako savo  
užrašuose, jog Perkūnas sudaužė  
Jūratos gintarinius rūmus, o  
Kastycių prikalė prie uolų jūrų  
dugne, ir dabar todėl girdisi  
marioms siaučiant, jo vaijojimas.  
Tuo tarpu poetas Maironis gal  
dėl skirtingo varianto ar kitokios  
interpretacijos baladėje mini,  
jog Kastycių jūros bangos išbu-  
čiavusios išmetė į smėlėtą  
krantą.

Kompozitoriaus Viktoro K.  
Banaičio opera, sukurta pagal  
Bronės Buivydatės parašytą  
libretą. Nors jos gimimo met-  
rika datuota 1931 metais, bet  
neabejojama, jog ta idėja bus  
buvusi gimusi ir jo širdyje iš-  
nešiota ilgu metus. Girdėjau,  
kad ir muzikos garsuose irgi  
jaučiama ta dramatiška jampa  
ir tragiska veikalo atomazga.  
Ji visa perpinta ir ataušta  
liaudies melodijų atgarsiais,  
kaip tai pasireiškia ir visoje jo  
muzikinėje kūryboje. Si jo  
opera, kaip girdėjau iš muzi-  
kų tarpo, esanti ne tik pati vir-  
šūnė — vainikas jo muzikinėje  
kūryboje, bet ją esą galima  
jrkijuoti į kitų lietuvių autorių  
parašytų operų pačią pirmau-  
jančią vietą. Nors, žinoma, ji

— *Vasario 16 Gimnazijos*  
direktorius Natkevičius lanko-  
si Chicagoje. Dabarties di-  
džiausių rūpesčių yra sukelti  
lešas mokinių bendrabučio  
statybai. Du trečdaliai tų lešų  
duoda Vokietijos valdžia. Jis  
lankysis ir kitose Amerikos lie-  
tuvų apylinkėse.

— *Anna Norvainis*, Naujienų  
skaitytoja iš Marquette Parko  
apylinkės, grįžo į namus iš  
ilgesnių atostogų Floridoje.

— *IV-ios Tautinių Šokių šven-  
tės* Vajaus lešų telkimo komite-  
tas ruošia banketą balandžio  
22 d. — šeštadienį, Beverly  
Country Club, 8700 Western  
Avenue. Bilietai bei informaci-  
jos reikalau skambinti: 865-1456  
L. Dargienei arba John Evans:  
RE 7-8600. (Pr).

— *Sharko's restorano* savini-  
kas Gregg Sharko (2), dr. A.  
Shimkus (2), dr. N. Kraucaičiū-  
naitė (1), N. Burstein (1), ir  
Juozas Grybinas jau įsigijo bi-  
lietus dalyvauti IV Tautinių šo-  
kių šventės Vajaus lešų telki-  
mo bankete, Beverly Country  
Club, Chicagoje. (Pr).

— *Kaip jau žinoma*, šiais me-  
tais liepos 2 d. įvyksta Laivo-  
jo Pasaulio Lietuvių IV-toji  
Tautinių šokių šventė. Į šią  
šventę Chicagoje suvažiuos ne  
tik iš Amerikos įvairių miestų,  
bet ir iš kitų pasaulio kraštų  
jaunimas.

Atvykstantiems jaunimui rei-  
kalings naivynės vietų bei  
transporto priemonių, k. a. pa-  
imti juos iš aerodromų arba  
kitokių stočių ir atvežti į jų ap-  
sistojimų vietas. Taip pat juos  
reikės nuvežti į generalinę re-  
peticiją ir į pačių šokių šventę.  
Tam reikalinga Chicagoje lietu-  
vių visuomenės talka.

Šokių šventės komitetas kreip-  
siasi į Jus, mielai chigagiciai,  
ateiti talkon. Kas gali priimti  
globon į savo namus atvykstan-  
čius šokėjus, prašome neatidė-  
liojant pranešti: Kasperas Rad-  
vila, tel. RE 7-5436 arba Kostas  
Januška, tel. 434-0582. Galima  
skambinti visą dieną.

Be to, labai reikalinga bus  
automobilių transportacijai.  
Taip pat prašome, kas sutikti  
su savo automobiliu ateiti talkon,  
pranešti virš minėtais tele-  
fonais. (Pr).

— *Inž. Antano Rudžio* veda-  
moje Lietuvių Radijo Forumo  
programoje šį šeštadienį daly-  
vau aktoriai Elena Blandytė  
ir Juozas Valentinas, jie skai-  
stys rašyt. Nelės Mazalaitės kū-  
rybą ir Sofijos Ozėlinės Vely-  
kų vaizdelį. Bus perduota iš-  
trauka iš prof. Vlado Jakubė-  
no kantatos "Pranašas didis", ir  
dalis "Velykų legendos pasau-  
liu giesmės, kurias atliko so-  
listės Izabelės Motekaitienės  
dainavimo studija. Be to, kal-  
bės kun. dr. Jonas Kubilius, S.  
J., ir kun. Anas Trakis. "Tė-

## TRUMPAI